

SLA PROBLEMOS

Ar per brangiai kaštuoja TEVYNĖ?

Taip ir ne... Priklauso nuo to, iš kurios pusės į tą klausimą žiūrėti.

Kai dr. Vinikas seime kalbėjo apie TEVYNĖS vargus ir aiškino savo rašytą pranešimą, kitų savaitraščių redaktoriai rodė į apyskaitoje pažymėtą 1949 metų TEVYNĖS išlaidų sumą — \$17,588.88. Vienas sako:

— Po šimto pykčių! Jei aš galėčiau sudaryti beveik 18,000 metinį biudžetą, tai leičiau aštuonis puslapius kas savaitę švilpaukdamas!

Kitas, kuris irgi leidžia 8 puslapius, priduria:

— Aš seniai svajoju, kaip prieiti to, kad laikraštis trėtų kasdien po 50 dolerių pajamų. Tada jau būtų galima ramiau dirbti ir laikraštį padaryti visai žmoniškai.

Tokia redaktorių leidėjų opinija iš jų patyrimo. Ar iš to reikia daryti išvadą, kad už TEVYNĖS leidimą yra permokama? Taip atrodytų, jeigu kiti, kurie leidžia po 8 puslapius, padaro tai pigiau, negu TEVYNĖI keturi kaštuoja. Bet su tokia išvada reikia skubėti. TEVYNĖS yra spausdinama apie 10,000 egzempliorių. Tai padidina popierio, mašinos darbo ir išsiuntimo bei pašto išlaidas. Jei reikėtų tiek pat aštuonių puslapių laikraščio išleisti už 18,000 dolerių, tai ir anie leidėjai gal būtų suriesę ir ožio ragą. Anas kalbas turi būti daromi, jeigu žinoma, turėjo galvoti dabartinį savo spausdinimą skaičių...

Čia gali būti tik tas pastebėjimas, kad kiti savaitraščiai, nors ir mažiau išsiplatinę, kaip TEVYNĖ, vis dėlto lietuvių visuomenės gyvenime daugiau turi reikšmės ir įtakos. Nes jie įvairiais klausimais plačiau ir įvairiau pakalbia, jie yra žmonių savanoriškai skaitomi, daugiau vertinami. Žmonės moka už juos po 3 ar 4 dolerius ir tai daro neverčiami. Už TEVYNĖS SLA nariai privalomai moka po 84 centus per metus ir ją gauna, bet kas plačiau visuomeniniams klausimais domisi, ja nepasitenkina. Savanorių skaitytųjų iš šalies TEVYNĖ, pasirodo, beturinti tik... devynis! (1949 metų pajamos iš pašalinių prenumeratorių tik \$27, o prenumeratorios kaina ne nariams \$3.)

Vadinasi, visuomenės susidomėjimo tuo laikraščiu ženklų gana maža. Sprendžiant iš to ir apie laikraščio itaką, žinoma, galima pripažinti, kad beveik 18,000 tam išleisti yra per brangu, kiti daugiau pasiekia už pigesnę kainą...

Bet jeigu pažvelgsim į dalyką iš kitos pusės, tai turėsime pripažinti, kad TEVYNĖS išlaidos ne kiek nėra "perpūstos". Daugumas esame pratę beveik net didžiulis tuo, kad mūsų lietuviški laikraščiai yra leidžiami nuostabiai taupiai, kad juose dirbantieji žmonės, žinoma gauna nesulyginti mažesnius atlyginimus, negu jie galėtų uždirbti bet kur kitur, kad jų darbo valandos yra neapribotos ir dažnai beveik dvigubai ilgesnės, kaip kitų, bet daugumai atrodo, kad taip ir reikia, kitaip negali ir būti. Vieni sako, kad laikraščiuose dirba pasišventėliai, kiti sako, kad tik kvailiai gali tiek dirbti ir negauti atitinkamo uždarbio, o dauguma visai nekeičia sau dėl to galvos, arba taria: "Ką gi, pinigų gal ir neuždirbat, bet užtat jūs turit garbę, o ji kitiems didelį pinigų kaštuoja!"

Sito dalyko, žinoma, vienu ypu negalima pakeisti. Bet kur ne kur, o ekonomiškai stipriausios mūsų organizacijos laikraščio darbininkai turėtų būti normaliai atlyginami ir turėti normalias reikias sąlygas. Reikia manyti, kad jie jas ir turi, ir dėl to visiškai nepritiktų priklašioti. Redaktorių SLA seimas yra paskyręs \$75 savaitinio atlyginimo, jis dar turi šalia savęs vieną spausdintuvės darbininką, kuris, reikia manyti, irgi normaliai atlyginamas, o per savaitę jie turi prirengti tik keturis ir gana "neišimlingus" puslapius, tai ir ilgo darbo valandų prie laikraščio lems neturėtų būti. Kituose laikraščiuose tokį patį personalą mato atliekantį dvigubai didesnę darbą, žinoma, ne per 40 valandų per savaitę...

Jei paimsime Amerikoje dabar esamas spaudos darbų kainas, (turint galvoje normalius, unių nustatytus atlyginimus), tai lengvai įsitikintume, kad TEVYNĖS išlaidose yra įskaityta ir VYNĖS surinkimas ir 10,000 atspausdinimas turi kaštuoti kas savaitę \$310. New Yorke ta kaina galėtų būti dar aukštesnė. Rašom įsidėmėti — tai tik surinkimo, atspausdinimo ir popierio kaina, be redaktoriaus atlyginimo, be kuro, šviesos, telefono, nuomos, ekspedicijos, pašto ir kitų išlaidų. Pridėjus prie to redaktoriaus algą ir kitas paminėtas išlaidas, normali TEVYNĖS leido kaina būtų apie \$480 per savaitę, arba apie 25,000 per metus, leidžiant tik 4 puslapius kas savaitę. O dabar ji išleidžiama tik už 17,500, vadinasi, dar 7,500 pigiau, negu normaliai galėtų būti. Tad, lyginant daromas išla-

das su uniūnėmis kainomis, TEVYNĖS leidimas nėra per brangu.

Štai turime dvejopą atsakymą į tą patį klausimą. Kurio gi iš tų atsakymų labiau tinka vadovautis, galvojant apie šitą SLA problemą.

Man atrodo, kad reikia atsižvelgti į abu. Nesveika būtų, jeigu ir čia norėtumėm turėti laikraštį, ir dar kiek galima geresnį laikraštį, bet tik taip, kad kas nors jį darytų iš pasišventimo. Bet, esamose aplinkybėse, kada kiti lietuviški laikraščiai laikosi nenormaliai sunkiose sąlygose, susivienijimo organui irgi nepritiktų susidurti su daug skirtingas sąlygas. Jeigu susivienijimas tuo tarpu yra priverstas tenkintis tokiu organu, koks jis šiandien yra, tai atrodo, kad už esamą redaktorių atlyginimą 4 puslapių TEVYNĖ gali būti ne tik suredaguota, bet ir surinkta bei parengta dėti į spausdinamą mašiną vieno žmogaus, ir tai per daug nepersidriant. Ypač, kad TEVYNĖ turi redaktorių, kuriam to techninio darbo mokytis nebereikia. Atskirą spausdintuvės darbininką TEVYNĖI lankyti esamose sąlygose yra nebūtina reikalinga prabanga. Jei jo reikia kitiems susivienijimo reikalams, tai visai kitas klausimas, kuris neturėtų būti surišta su TEVYNĖS leidimo išlaidomis.

Nesuprantamas dar štai koks dalykas. Redaktorių savo pranešime seimui ir sako, kad jis pats pasisūlęs dr. Vinikui vienas laikraštį suredaguoti ir surinkti, ir jis tikrai dvejus metus vienas tuos darbus dirbo, tuo sutapdamas susivienijimui keleto tūkstančių dolerių. Tą patį pavirtina ir išdo globėjai. Bet sekretoriaus ir jo pačių išdo globėjų paduodamose išlaidų apyskaitose ne kur kitur, o TEVYNĖS išlaidose yra įskaityta ir spausdintuvės darbininko alga, kuri atrodo esanti apie \$65 per savaitę. Ką gi tai reiškia? Ar redaktoriaus tvirtinimas, kad jis savo darbu sutapę susivienijimui tuos kelis tūkstančius, yra neteisingas, ar neteisingai dalyką parodo sekretoriaus, sakydamas, kad TEVYNĖ apsunkena lėšų fondą, o ištikrųjų priskaitydamos prie TEVYNĖS išlaidų visus susivienijimo spausdintuvės darbus. Iš tikrųjų, išlaidų apyskaitose niekur daugiau nėra atlyginimų už susivienijimo blankų, knygų ir kitų dalykų spausdinimą. Tas prieštaravimas prašosi paaiškinimo.

Iš viso, apyskaita, kiek ji liečia TEVYNĖS reikalus, yra paskendusi gana tirštoj migloj. Pajamos yra gana aiškios. Iš 12,415 narių turėjo būti gauta po 84 centus — \$10,428.60. Gauta \$10,125.85, tai yra, tik 303 doleriai mažiau. Tai visai pateisinama, nes dalis narių pasitraukė metams nepasibaigus, dalis įstojo jau metams prasidėjus. Toliau — iš skelbimų gauta \$535.27 ir iš prenumeratorios \$27. Iš viso pajamų \$10,688.12. Neaiškumai prasideda išlaidų parodyme. Bet apie tai pakalbėsime kitą kartą.

Seniausios ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS PRADŽIA NEW YORKO LIETUVIAI RENGIAI DIDŽIAJAI RINKLIAVAI

Liepos 16 dieną Waterbury port), A. Giedraitis (New Britain), J. Giedraitis (Hartford), A. Ramanauskas (New Haven), J. Rutkauskas (Stamford) ir J. Vildžius (Manchester).

Suvažiavimo rengėjai anksčiau viai dalyvavo ir eilė senų ateivių. Suvažiavimorengėjai iš anksto laiškais kreipėsi į Vliką ir PLB klausimą svarstantį komitetą Chicagoje. Pirmasis buvo klausimas, kaip žiūrėti į PLB organizavimą "iš apačios", o antrasis — kaip PLB klausimas dabartiniu metu atrodė JAV. Vlikas atsiliepė plačiu laišku, o Chicago komitetas visai nieko neatsakė...

Rugpjūčio 19-20 dienomis Waterbury toks platesnis pasitarimas ir įvyko. Dalyvavo 50 įgaldintų atstovų nuo tremtinių draugijų ar grupių iš 17 vietovių ir apie 100 svečių. Suvažiavimas buvo gana gerai organizuotas, įdomus ir darbingas. Nebuvo tuščių prakalbų ir begalinių gimčių.

Pirmiausia išklaustas įdomus ir turiningas V. Sidzikausko pranešimas. Diskusijose užkliūta ir už Vliko, už Mažosios Lietuvos klausimo ir kt. Toliau sekė referatai apie tremtinių uždavinius, gimtosios kalbos išlaikymą ir lietuvištinį švietimą. Pagaliau, susipažinta su PLB statuto dėsniu, išklaustas suvažiavimui atsiųstas platus Vliko pirmininko laiškas tuo reikalu ir vieniną gimtosios kalbos imtis žygių sudurti visus Connecticut valstybės gyvenančius lietuvių ir Lietuvių Bendruomenę. Išrinktas iniciatyvinis apygardinis komitetas, kuris laikinai tvarkys organizacinius reikalus. Komiteta sudaro klebonas kun. J. Valantiejus, dr. V. Jasaitis, P. Kuzmickas, Al. Matonis, A. Saulaitis (visi iš Waterbury), H. Blazas (Bridge-

•PAKELIUI Į MIRTĮ — G. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Aksys Jonas — Girardville, Pa.
Arendarčikas Vytautas — Brooklyn, N. Y.
Augustis Kazys — Chicago, Ill.
Bagdonaitė Aldona — Green Spring, Ohio.
Bany Vytautas — Chicago, Ill.
Burzdžius Ona, Petras, Nijolė, Bronius, Paulius, Alma — Omaha, Nebr.
Dabrega Juozas, Stasė — Brockton, Mass.
Daunys Stasys — Chicago, Ill.
Dieterle Ramutė, Norbert — Chicago, Ill.
Dirda Henrikas — Rochester, N. Y.
Garbavojus Marija, Jonas, Lawrence, Mass.
Gecevič Nikoley — Elizabeth, N. J.
Giedraitytė Monika — Webster, N. Y.
Gopas Elena, Povilas, Aldona, Trampaitė Marija — Philadelphia, Pa.
Grigaliūnas Mikalojus, Jadvyga, Aloyzas — Chicago, Ill.
Igaunis Wally — Chicago, Ill.
Ivoškus Kazys — Amsterdam, N. Y.
Jablonskis Vytautas — S. Boston, Mass.
Januškevičius Petras, Elfreida, Danutė — Sunderland, Mass.
Jarašūnas Kazys — Long Branch, N. J.
Jasaitis Jonas — Chicago, Ill.
Jasaitis Domas, Sofija — Waterbury, Conn.
Jocius Petras, Zelma, Edith, Leona, Erika — Detroit, Mich.
Juodvalkis Vincas, Liuda, Liudvikas — Cleveland, Ohio.
Kalvaitis Otto, Ane, Hedwig, Willy — Mooers, N. Y.
Karosas Kazys, Margot — Masspeth, N. Y.
Kedaitis Jonas — Chicago, Ill.
Krupis Bronius — Hartford, Conn.
Lazoraits Jonas — Chicago, Ill.
Lukaševičius Stasys — Chicago, Ill.
Macijauskas Stanislaiva, Jonas Philadelphia, Pa.
Malinauskas Stanislovas — Antigo, Wisc.

Martišius Antanas — Detroit, Mich.
Morkūnienė Barbora, Ramutė, Nijolė, Vytautas — Chicago, Ill.
Pleckauskas Vladislovas, Ona, Audronė-V., Juratė-E — Brooklyn, N. Y.
Pranaits Pranas, Gabriela — Detroit, Mich.
Prankus Aleksandras — Bethlehem, Pa.
Puznikas Kostas, Petronėlė, Algė-Birutė, Donius-K. — Detroit, Mich.
Raciūnaitis Pranas, Elena, Gediminas-J., Birutė-O. — Worcester, Mass.
Račkauskas Antanas — E. Hampton, N. Y.
Raišys Juozas — S. Easton, Mass.
Riekičiūsis Stefanija — Chicago, Ill.
Rimkevičius Rozalija — Brockton, Mass.
Rudys Benediktas — Chicago, Ill.
Ruplėnas Petras, Ursula — Plymouth, Mich.
Sabaliauskas Antanas — Rochester, N. Y.
Sapkienė Sofija — Rochester, N. Y.
Sapkaitė Jonė — Joliet, Ill.
Šikšnius Petras, Julius — Waterbury, Conn.
Skowronek Jadvyga — Milledore, Wisc.
Širvinskis Stasys — Chicago, Ill.
Spirauskaitė Bronė — Somerville, N. J.
Sprindžiukas Zofija — Naverhill, Mass.
Stanevičius Algirdas — Hartford, Conn.
Urbšas Ričardas, Ona, Jonas, Elena — S. Boston, Mass.
Veiveris Jonas — Baltimore, Md.
Viedaitis Mykolas, Marija, Zita — Baltimore, Md.
Vilimavičius Viktorija — Marshfield, Wisc.
Vitkauskaitė Marija — Chicago, Ill.
Zelenka Antanas, Ona — Waterbury, Conn.
Žibas Vladas, Kazimiera, Algirdas — Ozone Park, N. Y.
Zulpa Kazys — Chicago, Ill.

NEW YORKO LIETUVIAI RENGIAI DIDŽIAJAI RINKLIAVAI

Baigiantis vasarai ir piknikų sezonui, lietuviškosios organizacijos pradėjo ruošti rudens darbus. Pirmasis sukruto Balfas. New Yorko Balfos apskrities valdybos iniciatyva įvyko draugijų atstovų ir šiaip visuomenės veikėjų pasitarimas. Buvo apsvaitytas viešos rinkliavos — Tag Day — New Yorko rengimo reikalai. Tam tikslui sudarytas didelis komitetas. Bet komiteto didumas problemos dar neišsprendžia. Kad tokia proga būtų tikrai tinkamai išnaudota, reikia plataus visuomenės bendradarbiavimo, o apie jį tuo tarpu labai sunku ką pasakyti. Ar tai jau visiškai nesidomėjimas, ar tik dar neišsivysimas kaltas, bet pirmajame pasitarime iš 100 kviestų dalyvavo vos apie 20. O juk reikės su-

BROCKTON, MASSACHUSETTS

TREMTINYS ĮSITAISĖ KRAUTUVĖ

Lygiai prieš trejus metus į Brocktoną su nemaža šeima atvyko tremtinys Vytautas Tamošaitis. Per tą laiką su žmona sunaikiai dirbdami šiek tiek susitaupe ir dabar Montelloje, Mass., prie Brocktono atidarė nedidelę maisto krautuvę. Ir senieji šios apylinkės gyventojai lietuviai ir naujakuriai džiaugiasi, kad štai jau pirmą šioj apylinkėj naujakurių šeimai pasisekė, kaip sakoma, atsistoti ant savų kojų. Pažymėtina, kad Tamošaitiai to pasiekė ir kitų neužmiršdami, nes per tą laiką padėjo daugeliui lietuvių atvykti į Ameriką, o ir dabar daug kam padeda. Tad ir mes, ypač naujakuriai, turėtume nesukti į šalį nuo jų naujos įmonės ir nepagalvoti kartais ilgesnio kelio, kad pasinaudotume mūsų likimo draugų naujos įmonės patarnavimu.

Jonas Verbela
Hollywood, Fla.

DAYTON, OHIO

MIRĖ A. RINKUS

Rugpjūčio 21 d. staiga mirė Antanas Rinkus, 64 m. amžiaus. Liko žmona Kazimiera ir sūnus Juozas. Manoma, kad Lietuvoje tebegyvena sesuo. Velionis kilęs iš Žemaitijos, dalyvavo Amerikos kariuomenėj pirmojo karo metu Prancūzijos fronte. Palaidotas rugpj. 25 d. iš šv. Kryžiaus lietuvių parapijos bažnyčios, Kalvarijos kapinėse, Daytonė.

J. A. U.

DETROIT, MICH.

TREMTINIŲ SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, rugsėjo 10 dieną, 12:30 val. buv. lietuvių svietinėj (kampas Vernor Hw. ir 25 St.) įvyks visuotinis Detroito lietuvių tremtinių dr.—jos narių susirinkimas. Maloniai kviečiame visus Detroito ir apylinkių lietuvių tremtinius šiame susirinkime būtinai dalyvauti.

Valdyba

BUS GEGUŽINĖ

Sekmadienį, rugsėjo 17 dieną, Detroito liet. tremtinių draugija rengia gegužinę — Beachnut Grove parke. Pradžią 1:00 valandą. Bus bufetas, geras orkestras, ir skautų bei skautėlių rengiama programa. Kviečiame dalyvauti visus Detroito ir apylinkių lietuvių.

ŠTAI VASARVIETĖ,

kurioj atostogaudami lietuviai gali pasijusti vasarą .. Palangoj!

Stony Brook Lodge Tel.: Stony Brook 586

Čia priimami ir didesni pobūviai. Ideali vieta gegužinėms. Rezervuodami kambarius atostogoms arba norėdami daugiau informacijų, rašykite:

Pr. Lapienė, POB 526, Stony Brook, N. Y.

Taupyti galima ir laisškai! Prašykite informaciją paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPLYK SAUGIAI... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus

Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2 1/2 milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų

STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA CHICAGOJE

Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4.
Trefridieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

KAS ir KUR

• TREMTIS praneša, kad šiuo metu Lietuvoje yra leidžiama 18 slaptų laikraštėlių, nukreiptų prieš komunistus. Du iš jų esą leidžiami rusų kalba ir juos stengiamasi išplatinti rusų kareivių tarpe.

• Vokiečiai belaisviai arba civiliai gyventojai, buvę patekę rusams ir buvę bent kurį laiką laikomi Lietuvoje, dabar grįžę į Vakarų Vokietiją dažnai per laikraščius dėkoja lietuviams už išgelbėjimą nuo bado ir mirties. Tos padėkos, žinoma, prisideda prie Vokietijoje esančių lietuvių padėties pagerėjimo (gal būt), bet nežinia, kaip jos gali atsiliepti Lietuvos gyventojams...

• Rašytojas Petras Babickas, dabar gyvenęs Brazilijoje, parašė knygą apie Brazilijos gyvenimą. Knyga bus iliustruota autoriaus gamintomis fotografijomis.

• Lietuvoje rusų leidžiami laikraščiai skundžiasi, kad atėjant mokslo metams, užplanuotos mokyklos dar nepastatytos. Esą, ir senosios tebestovi neremontuotos.

• Čiurlioniečių koncertui New Yorke bilietai jau baigiami parduoti. Koncertas bus spalio mėn. 1 dieną Carnegie Hall, 57th St. 7th Ave.

• New Yorke per spaudą yra pranešta gyventojams kokie bus įspėjamieji signalai orinio puolimo pavojus atveju. Tuo tikslu daromi atitinkami įrengimai ir netrukus su signalais gyventojai bus supažindinti tam tikrais bandymais.

• Montrealyje, Kanadoj, tremtiniai neseniai pikietavo komunistų rengtą pikniką. Dabar Vilnis aiškuoja, kad pikniko metu buvo primuštas jų veikėjas Vilimas.

• Pianisto A. Mrozinsko Brooklynėje suorganizuotame kvartete dainuoja Brazenas, Malinauskas, Ališauskas ir Skobeika.

• Schw. Gmuend stovykloje gyvenantieji lietuviai tremtiniai nusiskundžia, kad ten esantieji IRO pareigūnai visiškai nesiskaito su žmoniškumu.

• Amerikos lietuvių ekskursija, nuvykusi į Romą, pasuko į Oberammergau, Vokietijoje, pamatyti garsiąją Kristaus kančios vaidinimą.

• Kolumbijoj pradėtas leisti lietuviškas laikraštis Kolumbijos Lietuvis. Redaguoja kun. M. Tamoliūnas.

• Antanas Tolis — Anatolius Cmieliauskas, nuykęs iš Amerikos į Europą ir ten pridavęs įvairių nusikaltimų, švedijos teismo nubaustas 5 mėnesiais kalėjimo.

Chicagoj jis laikė SEND įstaigą siuntiniais į Europą siųsti. Daugelis naudojosi jos patarnavimais, bet pasigirdo skundų, kad užsakyti siuntiniai adresatai negaudavo. Vėliau jis čia pradėjo steigti "laivininkystės bendrovę" ir ieškoti, kas duotų pinigų laivui pirkti. Tas ne taip lengvai jam sekėsi, bet vis dėlto prie kažko prisikalbino, kad atsidūrė Europoj ir pradėjo ten kombinacijas, iš kurių ir kiti, juo patikėję, vos išsipaiojo.

TAUTIEČIAI,

dar reikia 5,000 lietuvių atvežti ir 3,000 ligoninių bei pagyusių, likusių Vokietijoje, sušelpiti. Skirkite nors dalį pelno iš rengiamų praečių, ekskursijų, gegužinių ir kitokių pobūvių mūsų ligoniams pagelbėti.

Aukos siųskite:
United Lithuanian Relief Fund
of America, Inc.

105 Grand St., Brooklyn 11, N.Y.

• Ligi šiol Balso siūčiamas gėrybes lietuviams tremtiniais Vokietijoje skirstydavo Lietuvos Raudonasis Kryžius. Nuo šiol tą darbą perėmė ten esą Balso įgaliotiniai.

• Vokietijoje gyvenantieji lietuviai deda pastangas gauti leidimą steigti ir išlaikyti lietuvių gimnaziją. Tuo reikalu kreiptasi į Bonnos vyriausybę.

• Liubeko stovykloje, Vokietijoje, esančioje visai arti prie rusų zonos, vis dar gyvena 400 lietuvių tremtinių.

• Rugpjūčio 9 d. Kolumbijoje, Bogotos mieste, mirė inž. Vytautas Rimkaiša.

• Vokietijoje liekantieji lietuviai deda pastangas pasistatyti namus savo organizacijoms reikalingams. Pirmiausia tokius namus norima pasistatyti anglų zonoje. Ten jau gautas ir vokiečių valdžios leidimas tokiems namams statyti.

• Bern. Brazdžionis, EGLUTS redaktorius, iš Lawrence, Mass., persikėlė į Bostoną.

• Tremtinys dr. A. Milaknis, gyvenęs Chicagoje, išskrido į Miami, Fla., dalyvauti American Veterinary Medical Ass'n metiniame kongrese. Ten bus svarstoma DP veterinarijos gydytojų problema.

• Sydnėjūj, Australijoje, gyvenę lietuviai nutarė pasistatyti bendruomenei reikalingus namus. Ten dabar gyvena apie 1250 lietuvių. Namų statybai vadovauja Australijos Lietuvių Draugijos pirmininkas A. Baužė, jau senas Australijos gyventojas.

• Australijos Lietuvių Draugijoje įvyko pasikeitimai. Iš valdžios pasitraukė Pulgis Andriūšis ir Bogužas. Jų vietas užėmė kandidatai: Simas Narušis ir Juozas Kapočius.

• Vienybė netrukus minės 65 metų sukaktį. Žada išleisti specialų numerį.

• Balso pirmininkas kun. Končius lietuvių tremtinių reikalais matėsi su Ispanijos Ambasadorium Paryžiuje ir po to išvyko į Ispaniją.

Lietuviškas piknikas. Pievoj išsiriškę tūkstantis automobilių ir šimtas busų.

Tūkstančiai žmonių patenkinami šypsodamiesi grūdasi apie bufetus. Joe Pagaliuko orkestras, apsiliejęs prakaitu, be sustojimo pila iš peties polkas. Polkos viena už kitą linksminės. Šoka visi. Šoka vaikai, šoka seneliai. Vyrų šokėjų, kaip parastai, trūksta. Merginų susikabinę viena su antra šoka-trepš, net garuoja. Štai keturių metų mergaitė šokina savo vienerių metų tėvą. Tėvo marškiniai jau šlapi, nuo kaktos varva prakaitas, bet jis šoka ir šoka, kad tik jo dukrelė neverktų, taip jai polka patinka. Kelios šokėjų poros jau virš 70 metų. Žila bobutė, savo taukus kietai suveržus, netvirtai stovėdama ant aukštų užkulnių, treps, net jos netikri dantys barška. Ir šypsosi patenkinta, kad viena, be vyrų loskos, gali apsieiti.

O giminės — pažįstami tik sveikinasi, šūkauja vienas antram, arba krūvelėmis sustaig kalbasi. Kaip sekasi, kur dirbi ir kaip bosas — ar geras ar škaradas?

Sustojame su prieteliu prie iškabos: "kilbas and kapus".

— Halo, Džim, kaip tau?

— Halo, Čarli, ar uoėvė atsi-

vežei?

Kodėl kurtina Lietuvių Kalbos Draugija?

Pastaruoju metu Amerikoje yra įsikūrusių nemaža naujų draugijų: Liet. Rašytojų, Liet. Inžinierių ir Architektų Draugija, Liet. Profesorų Draugija, Liet. Kultūros Fondo skyrius ir kt. Prie viso šito skaičiaus dar ruošiamasi pridėti ir Liet. Kalbos Draugiją. Tad savaimė kyla klausimas: ar neperdaug tų naujų draugijų? Gal galima kaip nors išsiversti senosiomis kultūrinėmis Amerikos lietuvių draugijomis bei organizacijomis? Gal tam tikra draugija vien lietuvių kalbos gyvybei palaikyti ir jos kultūrai plėsti čia pasirodys persiaura ir Amerikos lietuviams iš viso nebereikalinga? Juk nemažas senesniųjų ateivių skaičius lietuvių bei yra visai abejingi ir iš jos nebe-mato jokios naudos, todėl pamatų, bet nuolat tolsta nuo lietuviško darbo ir nyksta svetimųjų tarpe. Taip pat ir vienas kitas naujakuris, daugiausiai susirūpinęs savo medžiagine padėtimi, kartais per lengvai nusikrato bendrųjų tautos rūpesčių ir apygręžiai mėgina prisitaikyti prie naujos aplinkos — savo kalba, elgesiu, galvoseną ir kitais būdais. O kaip kurie nauji atvykėliai norėtų dar daugiau pasidaryti mūsų tautinės reikalų, bet, slinkdami savo amžius pakalnėn, dėl nepastovaus fizinio darbo, dėl lėšų arba dėl kultūrinio darbo priemonių stokos, dažniausiai visai nebeįsigeria ir dar mažai ką begali nuveikti mūsų tautinės kultūros srityje.

Ypač didelę kiltis tautinės kultūros darbui dirbti yra tos pačios kultūros reikšmės nesupratimas, didžiulis nerangumas ar šiaip koks nors nepagrįstas pasipiktinimas. Pvz., vienas senosios kartos lietuvių, skaitydams LKD įstatų projektą, rado visą ilgą tarptautinių svetimybių (autorius, centras, kandidatas, komisija, kultūra, praktika ir kt.) ir nusprendė, kad "šitaip lietuviška kalba darydami, nesulauksite paramos ne iš senų atėjų, ne iš čia gimusių (autorius rašo: čia g y m i u !), lietuviškai mokančių, o tik atgrasysite nuo lietuviškos rašties." Kitas vėl, kiek anksčiau, yra rašęs, kad atsidūrę jankių krašte, nesą jokio reikalo kitaip kalbėti, kaip angliškai: tarp juodvarnių būdamas, mas su tremtiniais, matau, ir siurpas krečia... Vėl kitas, buvęs ilgametis mokytojas, išgirdęs apie LKD atgaivinimą J. A. Valstybės, tuojau man parašė: "Tai labai svarbi mintis! Jos laukia čionykštė lietuvių kalbos kultūros padėtis, laukia visi sąmoningi kalbos mylėtojai, juo labiau buvę LKD nariai".

Į atsišaukimą LKD atgaivinti mo reikalu yra atsiliepi ir daugiau susidomėjusių lietuvių, kurie pasižadėjo net tuojau steigti LKD skyrius, apsaugantį įstatų projektą ir pradėti aktyviai praktiškai veikti. Kiti, negalėdami to padaryti, pasižadėjo tapti LKD nariais ir visokiais būdais remti organizuotą kalbinę veiklą. Taip pat daugumas tautinių laikraščių maloniai išsipašindino LKD atsišaukimą arba tuo reikalu pritariamai nuo savęs parašė. Taigi, susidomėjimas organizuotos mūsų bendrinės kalbos kultūros reikalais yra gana gyvas, ir todėl tenka daryti viską, kad nebūtų apvilti šių nuosirdžių patrijų lūkesčiai.

Jausdami didelę atsakomybę, laikinės LKD valdybos nariai, kad ir turėdami labai mažą atspėjamo laiko, kiek galėdami nuolat, ryžtingai siekia savo nuširdėto tikslo — ko greičiau galutinai paruošti LKD įstatų, ko daugiau įkurti skyrių, išrinkti naują centro valdybą, suorganizuoti centrinių organų, kuris rūpintųsi pagrindiniais mūsų bendrinės kalbos vartosenos dalykais (svetimybių vartojimu, tinkamu naujųjų sudarymu, rašybos santvarkos stiprinimu, kalbinės stilistikos gerinimu...) ir apskritai pagyventi mūsų kalbinės kultūros darbą. Jie gerai supranta, kad šiuo metu, kada mūsų gimtąją kalbą gresia daug visokių pavojų, yra būtinas reikalingas ko daugiau ir ryžtingiau susirūpinti mūsų kalbos gyvybės bėsimu ir pradėti smarkiau kovoti su visomis kalbinėmis nege-rovėmis. O visa tai daug sėkmingiau galima padaryti ne pavieniui dirbant, bet visiems sąmoningiesiems lietuviams draugėn susibūrus, organizuotai. Todėl svarbu yra, kad tiek mūsų kalbininkai, — tai yra jų didžiausia pareiga — tiek liuanistai mokytojai, tiek mūsų rašytojai, žodžio menininkai (vaidilos ir kt.),

mas su tremtiniais, matau, ir siurpas krečia... Vėl kitas, buvęs ilgametis mokytojas, išgirdęs apie LKD atgaivinimą J. A. Valstybės, tuojau man parašė: "Tai labai svarbi mintis! Jos laukia čionykštė lietuvių kalbos kultūros padėtis, laukia visi sąmoningi kalbos mylėtojai, juo labiau buvę LKD nariai".

Į atsišaukimą LKD atgaivinti mo reikalu yra atsiliepi ir daugiau susidomėjusių lietuvių, kurie pasižadėjo net tuojau steigti LKD skyrius, apsaugantį įstatų projektą ir pradėti aktyviai praktiškai veikti. Kiti, negalėdami to padaryti, pasižadėjo tapti LKD nariais ir visokiais būdais remti organizuotą kalbinę veiklą. Taip pat daugumas tautinių laikraščių maloniai išsipašindino LKD atsišaukimą arba tuo reikalu pritariamai nuo savęs parašė. Taigi, susidomėjimas organizuotos mūsų bendrinės kalbos kultūros reikalais yra gana gyvas, ir todėl tenka daryti viską, kad nebūtų apvilti šių nuosirdžių patrijų lūkesčiai.

Jausdami didelę atsakomybę, laikinės LKD valdybos nariai, kad ir turėdami labai mažą atspėjamo laiko, kiek galėdami nuolat, ryžtingai siekia savo nuširdėto tikslo — ko greičiau galutinai paruošti LKD įstatų, ko daugiau įkurti skyrių, išrinkti naują centro valdybą, suorganizuoti centrinių organų, kuris rūpintųsi pagrindiniais mūsų bendrinės kalbos vartosenos dalykais (svetimybių vartojimu, tinkamu naujųjų sudarymu, rašybos santvarkos stiprinimu, kalbinės stilistikos gerinimu...) ir apskritai pagyventi mūsų kalbinės kultūros darbą. Jie gerai supranta, kad šiuo metu, kada mūsų gimtąją kalbą gresia daug visokių pavojų, yra būtinas reikalingas ko daugiau ir ryžtingiau susirūpinti mūsų kalbos gyvybės bėsimu ir pradėti smarkiau kovoti su visomis kalbinėmis nege-rovėmis. O visa tai daug sėkmingiau galima padaryti ne pavieniui dirbant, bet visiems sąmoningiesiems lietuviams draugėn susibūrus, organizuotai. Todėl svarbu yra, kad tiek mūsų kalbininkai, — tai yra jų didžiausia pareiga — tiek liuanistai mokytojai, tiek mūsų rašytojai, žodžio menininkai (vaidilos ir kt.),

mas su tremtiniais, matau, ir siurpas krečia... Vėl kitas, buvęs ilgametis mokytojas, išgirdęs apie LKD atgaivinimą J. A. Valstybės, tuojau man parašė: "Tai labai svarbi mintis! Jos laukia čionykštė lietuvių kalbos kultūros padėtis, laukia visi sąmoningi kalbos mylėtojai, juo labiau buvę LKD nariai".

Į atsišaukimą LKD atgaivinti mo reikalu yra atsiliepi ir daugiau susidomėjusių lietuvių, kurie pasižadėjo net tuojau steigti LKD skyrius, apsaugantį įstatų projektą ir pradėti aktyviai praktiškai veikti. Kiti, negalėdami to padaryti, pasižadėjo tapti LKD nariais ir visokiais būdais remti organizuotą kalbinę veiklą. Taip pat daugumas tautinių laikraščių maloniai išsipašindino LKD atsišaukimą arba tuo reikalu pritariamai nuo savęs parašė. Taigi, susidomėjimas organizuotos mūsų bendrinės kalbos kultūros reikalais yra gana gyvas, ir todėl tenka daryti viską, kad nebūtų apvilti šių nuosirdžių patrijų lūkesčiai.

Jausdami didelę atsakomybę, laikinės LKD valdybos nariai, kad ir turėdami labai mažą atspėjamo laiko, kiek galėdami nuolat, ryžtingai siekia savo nuširdėto tikslo — ko greičiau galutinai paruošti LKD įstatų, ko daugiau įkurti skyrių, išrinkti naują centro valdybą, suorganizuoti centrinių organų, kuris rūpintųsi pagrindiniais mūsų bendrinės kalbos vartosenos dalykais (svetimybių vartojimu, tinkamu naujųjų sudarymu, rašybos santvarkos stiprinimu, kalbinės stilistikos gerinimu...) ir apskritai pagyventi mūsų kalbinės kultūros darbą. Jie gerai supranta, kad šiuo metu, kada mūsų gimtąją kalbą gresia daug visokių pavojų, yra būtinas reikalingas ko daugiau ir ryžtingiau susirūpinti mūsų kalbos gyvybės bėsimu ir pradėti smarkiau kovoti su visomis kalbinėmis nege-rovėmis. O visa tai daug sėkmingiau galima padaryti ne pavieniui dirbant, bet visiems sąmoningiesiems lietuviams draugėn susibūrus, organizuotai. Todėl svarbu yra, kad tiek mūsų kalbininkai, — tai yra jų didžiausia pareiga — tiek liuanistai mokytojai, tiek mūsų rašytojai, žodžio menininkai (vaidilos ir kt.),

Šitokia antraštė DIRVOJE gana dažnai galima matyti idėjų keletą ar kelioliką eilučių, kuriose sakoma, kad toki ir toki skaitytojais, prenumeratos atnaujinimo proga pridėjo DIRVOS spausdinimo priemonėms atnaujinti bei pagerinti.

Vienam — kitam gal kartais įdomu, kas gi daroma su tais erintais paiooo -X tP...;!! doleriais, kas ir kaip gi ten gerinama. Ypač, kad paėmus į rankas laikraštį, ypatingų ir akį krintančių spausdinimo technikos patobulinimų nei nematyti. Vienas, pavyzdžiui, paklausė — gal rotacinę mašiną perkat, gal rėngiatės dienraščiu pavirsti, — jei taip, tai jis daugiau pridėsias!

Ne, Gerbiamieji, taip toli dalykai tuo tarpu dar nenuėjo. DIRVA ne tik rotacinė, bet ir jokios

tiek spaudos žmonės, tiek šven to lietuviško žodžio skelbėjai, dvasininkai, tiek visi kiti mūsų gimtosios kalbos mylėtojai — visi greičiau susibūrus krūvon ir drauge imtų praktiškai dirbti ne tik mūsų kalbos gelbėjimo, bet ir jos vartosenos tobulinimo darbą tam, kad ir į išlaisvintą Lietuvą būtų galima grįžti ne su atsilikusia, susmukusia, bet su gerokai dar sustiprinta ir patobulinta mūsų bendrine kalba.

Šito tikslo siekdami Clevelando sąmoningieji ir nuosirdieji lietuviai patriotai, kuriems lietuvių kalba yra ne tuščias dalykas, bet esminis, tiesiog gyvybinis mūsų lemtes reikalas, pirmieji yra pasiryžę netrukus organizuoti pradėti dirbti praktiškai mūsų bendrinės kalbos darbą, t. y., yra nusprendę kurti pirmąjį Lietuvių Kalbos Draugijos skyrių. Pristatydami prie šio mato reikalavimų, šio sąjūdžio pradininkai kviečia į tą darbą ne tik specialistus, lietuvių kalbos žinovus, bet ir visus kitus, kuriems tikrai rūpi mūsų kalbos likimas, būtent — visų sričių mokytojus, laikraštininkus, rašytojus, dvasininkus, teatro žmones, radioj vlandelių bendradarbius ir visus kitus, kurie šio kiuri ar kitoki būdu turi reikalo su lietuvių kalba arba kurie yra gyvai susirūpinę tolimesniu to kalbos klestėjimu. Tad į darbą, vyrai, moterys!

Pr. Skardžius.

MŪSŲ BUVO MILIONAS

— No, tik su motera ir boysu. Uošvė pernai pasimirė.

— Tu laimingas! Tau, Charli, visada sekasi!

— Ką, šilta šiandien?

— Well, šilta, ale, draugas, vis netaip, kaip buvo prieš 40 metų. Kai atvažiuavo iš krašto, jaus, tai armobylių dar nebuvo. Tai arkliai ir maži vaikai nuo karščio krisdavo ant stryto, kaip musės. Pamyslik tik — pėperiai rašydavo, kad karščio yra net twony seven grades below zero! Tai karšta ne taip, kaip dabar!

— Ką tu prieš 40 metų galėjai pėperius pirkti, jei aš tave prieš 15 metų vos išmokinau pavarde pakrapštyt, atsimeini, kai reikėjo dėl pilietybės gavimo? Meluok, ale kai aš negirdžiu!

— Čia free contry, kožnas gali šnektėti, kaip jam patinka, well, o jei draugas iš kraujo įdomaujasi, tai kas čia blogo, jei pasakau, kaip tada buvo... — Halo, Birbiliene, ko neini šokti?

— O ar kvietei? Reikia biskų atsikvėpti ir užkėsti. Aš dar norėjau iš namų keptą kičieną įsivynioti, ale čia tiek gardžių kilbasų ir sandvičių pridėta, kad tik valgyti ir norėk.

— Tu, Birbiliene, mynini čieną, o sakai kičieną. Čikenas, tai tas, katas su kojom, o kičienas tai ant aliejaus ar geso...

— Žinau, žinau, nemokyk. Kičenas, čikenas, koks čia skirtumas, man vis tas pats. Kai man tie žodžiai susimaišė, tai Petras namie, kaip dabar tu, jau 30 metų kimba prie žodžio ir tluomojamas visai galvą suusuko. Čikenas, kičenas — no diferens, bile visi supranta. Galime ir lietuviškai, kad tik susišneki.

— Tai gi aš tau, Birbiliene, ir šneku ne nemekai, o lietuviškai, kad čikenas, tai tas, katas, kičienas, tai tas, katas su kojom, o kičienas, tai ant aliejaus ar geso...

— Žinau, žinau, nemokyk. Kičenas, čikenas, koks čia skirtumas, man vis tas pats. Kai man tie žodžiai susimaišė, tai Petras namie, kaip dabar tu, jau 30 metų kimba prie žodžio ir tluomojamas visai galvą suusuko. Čikenas, kičenas — no diferens, bile visi supranta. Galime ir lietuviškai, kad tik susišneki.

— Tai gi aš tau, Birbiliene, ir šneku ne nemekai, o lietuviškai, kad čikenas, tai tas, katas, kičienas, tai tas, katas su kojom, o kičienas, tai ant aliejaus ar geso...

— Tu, Čarli, nesikarščiuok, ba dar pats ant tos vietos kliaušin padėsi. Jau amžiną atilsį uošvė ne sykį skundėsi dėl tavo priekbumo... Matai, žodis nepatik! Aš tuose žodžiuose nematau skirtumo, bile tik galima suprasti!

— Well, liaukitės ginčytis. Eilė, Birbiliene, polką pašokti!

Mes su prieteliu jau ejome į busą, o Džimas su Birbiliene, vos gyvi iš nuovargio, dar vis trepseno šiūšiais linksma, smagią polkute.

Autobuse, kaip paprastai, atsidarė vienas prikludėlis, atvažiuo- vęs į pikniką ne su mumis. Ir, kaip paprastai, jis pirmas pradėjo kolkoti buso šeimnininką dėl netvarkos — kodėl, jam išėdus, dar nevažiuojame namo. Pusę valandos pasiginčinęs apie tvar-

prastą, buso šeimnininkas pagaliau nustatė, kad jis šitam busui nepriklauso ir reikalavo sustabdyti busą ir išmesti prikludėlį ant plento. Moterys šoko aną užtartį, nes, esą, jis vistiek kur nors yra pirks tikieta. Kada riksmas ir barmiai tiek įlektirzavo orą, kad net autobuse pasidarė šviesiau ir kiekvienu momentu galėjo prasiidėti, kaip sakoma, tautiški žaidimai, — padėti išgelbėti aistris šoferis, užgesindamas buse šviesas. Tas vyras buvo gerokai išgėres, bet, matomai, neprarado pikniko sveiko galvojimo.

Tamsoje tuoj visi nurimo, nes kožnas iš patyrimo žinojo, kad netyčia galima dar savam užduoti.

Toje tamsoje kaimynas man tarė:

— Ar tėjimaj, kai bobos šoko ginti tą pažangų kavalierių?

— Kad jau senas, žilas — ar dar jis nevedęs?

— Kaip gi, singelys, turi bantkoj 30 tūkstančių. Tai moterys, kaip musės ant medaus. Vis gina, ji, kad kas nenuskriaustų. Ypač ta storoji, tėjimaj, tikisi. O toji, kur prie jo sėdėjo, tai nori vyrą išvaryti iš namų ir ženytis su šituo gaidžiu. O ta žila trečioji, jau tris numerinus, turi virš 60 metų, yra smart motera ir turi prie jo daugiausia čenčių...

Nustebau, kad seni žmonės yra tokie romantiški, o kaimynas sako:

— Neremaind, jei vaikai jau ženoti, galima vėl ženytis. Čia free country, niekam darbo.

Tamsoje, kitam kampe vėl kilo ginčas.

— Ką tu sakai — keli tūkstančiai! Ne keli tūkstančiai buvo pikniko, o mažiausia milijonas!

— Kad girdėjau vienas sakė, jog gal aštuoni tūkstančiai... — neužtikrinai atsiliepi balsas.

— Durniau, kas daugiau, ar tūkstančiai ar milijonas? Atsakyk!

— Gal aš žinau... Ale girdėjau kad sakė... tūkstančiai...

— Durniau, neatskiri tūkstančių nuo milijono. Šitam piknike buvo nemažiau milijono žmonių! Jei neįsmanai, tai nešnekėk!

Vien tik armobylių, ar matei kiek? Durnas esi!

Buso dauguma nusprendė, kad buvo suvažiuavę milijonas žmonių. Kai milijonieriai taip sukvafino, tą neradusį pritarimo nelaimin- kų tūkstantinį, kad jis, nesugebėdamas atsikirsti į jų argumentus, jau tylėjo sau tamsoje ir neatsiliepi net į tokius aiškiai jam taktomus posakius, kaip: "durnių yra visame pasaulyje, netruksta jų ir čia, Amerikoje", — mūsų busas privažiavo prie išlipimo vietos.

Ačiū rėmėjams!

Šitokia antraštė DIRVOJE gana dažnai galima matyti idėjų keletą ar kelioliką eilučių, kuriose sakoma, kad toki ir toki skaitytojais, prenumeratos atnaujinimo proga pridėjo DIRVOS spausdinimo priemonėms atnaujinti bei pagerinti.

Vienam — kitam gal kartais įdomu, kas gi daroma su tais erintais paiooo -X tP...;!! doleriais, kas ir kaip gi ten gerinama. Ypač, kad paėmus į rankas laikraštį, ypatingų ir akį krintančių spausdinimo technikos patobulinimų nei nematyti. Vienas, pavyzdžiui, paklausė — gal rotacinę mašiną perkat, gal rėngiatės dienraščiu pavirsti, — jei taip, tai jis daugiau pridėsias!

Ne, Gerbiamieji, taip toli dalykai tuo tarpu dar nenuėjo. DIRVA ne tik rotacinė, bet ir jokios

tiek spaudos žmonės, tiek šven to lietuviško žodžio skelbėjai, dvasininkai, tiek visi kiti mūsų gimtosios kalbos mylėtojai — visi greičiau susibūrus krūvon ir drauge imtų praktiškai dirbti ne tik mūsų kalbos gelbėjimo, bet ir jos vartosenos tobulinimo darbą tam, kad ir į išlaisvintą Lietuvą būtų galima grįžti ne su atsilikusia, susmukusia, bet su gerokai dar sustiprinta ir patobulinta mūsų bendrine kalba.

Šito tikslo siekdami Clevelando sąmoningieji ir nuosirdieji lietuviai patriotai, kuriems lietuvių kalba yra ne tuščias dalykas, bet esminis, tiesiog gyvybinis mūsų lemtes reikalas, pirmieji yra pasiryžę netrukus organizuoti pradėti dirbti praktiškai mūsų bendrinės kalbos darbą, t. y., yra nusprendę kurti pirmąjį Lietuvių Kalbos Draugijos skyrių. Pristatydami prie šio mato reikalavimų, šio sąjūdžio pradininkai kviečia į tą darbą ne tik specialistus, lietuvių kalbos žinovus, bet ir visus kitus, kuriems tikrai rūpi mūsų kalbos likimas, būtent — visų sričių mokytojus, laikraštininkus, rašytojus, dvasininkus, teatro žmones, radioj vlandelių bendradarbius ir visus kitus, kurie šio kiuri ar kitoki būdu turi reikalo su lietuvių kalba arba kurie yra gyvai susirūpinę tolimesniu to kalbos klestėjimu. Tad į darbą, vyrai, moterys!

Pr. Skardžius.

spausdinamos mašinos laikraščiai spausdinti niekad neturėjo ir neturi. Kol ji eina tik kartą per savaitę, to jai ir nereikia, nes pigiau išleina spausdinti pas kitus, negu laikyti vien tik tam reikalui nuosavą spausdinamą mašiną. O dienraščio leidimas pareina toli gražu ne vien nuo spausdinamosios mašinos turėjimo. Dienraščiai reikia bent trijų renkamųjų mašinų — linotipų ir reikia tiek pat rinkėjų, gerai mokančių tą darbą. Reikia ir didesnės redakcijos, kuri galėtų suspėti kiekvieną dieną pakankamai ir įdomios skaitymo medžiagos. Tokiam dalykui dabar pradėti tuoj reikėtų kelių je ne keliolikos dešimčių tūkstančių dolerių pradinio kapitalo.

Svarbiausias DIRVOS turtas, kuriuo remiasi jos išleidimas, yra viena reikamoji mašina. Ji tarnauja DIRVAI nuo pat jos įsteigimo — jau 35 metai — ir yra už pačią DIRVĄ vyresnė amžiumi. Dirba toji mašina kasdien, labai dažnai neišskiriant ir šventadienių, tad nenuostabu, kad joje jau ne vieną kartą yra pasireiškę senatvės ir nuovargio žymiai. Visa laimė, kad ją daugeliu atvejų galima bent kiek "atjauninti" ir tai šį tai tą (deja, ne viską) net ir taip patvarkyti, kad ji būtų panaši į daug jaunesnės savo seseris.

Štai šitiems "atjauninimams" daug ir padeda tie mūsų rėmėjai, kuriems savaitė iš savaitės mes skelbiame savo ačiū.

Vien tik šiais, 1950 metais tai mašinai buvo pakeistas variklis (motoras), nes senasis jau nebe visada pasukdavo ir, be to apie jį reikdavo gana dažnai gaisrui, nuolat trūkstant dirželiams, kurių naujam, moderniam varikliui visai nebereikia. To variklio kainą — \$150, o jo įtaisymas, įskaitant specialius elektros laidus — dar arti \$60. Be to, teko pakeisti visą eilę susidėvėjusių ar šiaip įvairių keblumų sudarančių dalių ir dalelių — iš viso beveik už \$100. Pagaliau ryžomės išsi-mokėtinai įsigyti už \$280 du magazinus raidėms, kurių vienas reikalingas turimoms smulkios, itas — dažnai vartojamoms ant-raštinėms raidėms.

Taigi vien šiems dalykams teko išleisti apie 600 dolerių. Tiesa, tie dalykai tarnaus ne vienerius metus, bet kitais metais reikės kitų "atsijauninimų"...

DIENOS KLAUSIMAI

Redaktorius VINCAS RASTENIS, 6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Tel.: EN 1-4486, ar HE 1-2447

VISI NE ANGELAI, BET...

LIETUVIŲ INFORMACIJŲ CENTRAS iš New Yorko papasakoja mums, kokius organizacinius centrus turi užsieniuose esančios Lietuvos kaimyninių tautų dalys.

Palikdami nuošalius ir tą informaciją įterptus, tam tikra tendencija padažytus komentarus, sustosime ties pačiais faktais.

Latviai beturį užsieniuose tris centrus. Vienas iš jų yra Latvijos Centrinė Taryba, kuriai pirmininkuoja vyskupas Jazeps Rancans. Eilę politinių latvių grupių ji laiko turinčiu teisę eiti Latvijos prezidento pareigas. Mat, Latvijos konstitucijoje buvo numatyta, kad, prezidentui mirus, ar negalint eiti pareigų, jo pareigas laikinai perima seimo pirmininkas, o tam mirus ar pasitraukus, vietą užima iš eilės seimo vicepirmininkai. Latvijos prezidentas, manoma, yra miręs, seimo pirmininkas ir pirmas vicepirmininkas taip pat mirę, o vyskupas Rancans yra antrasis vicepirmininkas. Tas prezidento titulas, žinoma, tuo tarpu yra tik teorinis, nes vyskupas Rancans, berods, prezidento funkcijų neatlieka, egzilinės vyriausybės nėra sudaręs ir neturi santykių su kitų valstybių valdžios organais, kaip einas Latvijos Prezidento in exile pareigas. Latvijos Centrinė Taryba, kuriai jis pirmininkauja, nėra pripažinta exiline Latvijos vyriausybė ir ji pati nėvadinava savę vyriausybę.

Antras latvių centras yra Latvių Tautinė Taryba, kurioje vyrauja "ulmanininkai", kuri daugiau esanti remiama Vokietijoje esančių bei buvusių tremtinių, kurios kai kurie nariai tačiau dalyvauja ir vyskupo Rancano pirmininkaujamoj Taryboje.

Trečias organas yra Latvijos pasiuntinys Londone Zarinš, kuris turi tam tikrus paskutines nepriklausomos Latvijos vyriausybės įgaliojimus, kuriuos pripažįsta kitos vyriausybės. Kai mirė Latvijos pasiuntinys Jungtinės Amerikos Valstybėms, Valstybės Departamentas oficialiai priėmė naujo pasiuntinys valdytojo įgaliojimus, duotus Zarinio, pasiremiant jam Latvijos vyriausybės suteikta teise. Vyskupo Rancano pirmininkaujamoj Taryba tačiau kreivai žiūri į tą Zarinio prerogatyvą.

Estai turi švedijoje veikiančią Estų Tautos Tarybą, kuriai pirmininkauja anksčiau buvęs Estijos prezidentas, estų socialdemokratų vadas August Rei. O oficialiai Estijai atstovauja Estijos diplomatinės atstovybės, kurių tarpe svarbiausia vietą užima einas Estijos Generalinio Konsulo New Yorke pareigas asmuo, kuris drauge yra ir Estijos pasiuntinys Jungtinėms Amerikos Valstybėms reikalų tvarkytojas. Politinių atžvilgiu Estijoje tai mažai žinomas asmuo. Bet jo dabartinis vaidmuo yra turėjęs labai didelę praktinę reikšmę, nes Estijos Generalinis konsulas Amerikos teismo buvo pripažintas vieninteliu teisėtu Estijos interesų reprezentantu, kai Maskva pareiškė pretenzijas į laisvojo pasaulio pusę išlikusius Estijos laivus. Estai tačiau gal mažiausiai kelia tokios ar kitokios reprezentacijos reikšmę būsimai vidaus politikai.

Lenkai turi savo legalinę vyriausybę užsieniuose, kuri tačiau yra kebliausioje padėtyje. Viena — dėl visos eilės asmenų mirties, joje jau daug kartų įvyko pasikeitimų. Vyriausias titulas — Lenkijos Prezidento — teirijoj šiuo metu priklauso Augustui Zaleskiui, kadai Lietuvoje plačiai žinomam Lenkijos užsienių reikalų ministeriui. Ministerio pirmininko titulą turėjęs Tomaszewski neseniai mirė. Zaleskis, žinoma, gali kiekvieną dieną paskirti naują asmenį tam titului nešioti, bet didžiausia bėda yra ta, kad, bevykdant Jaltos susitarimus ir Churchillio rekomendacijas, ta legalioji iš krašto pasitraukusi vyriausybė neteko anksčiau turėto kitų didžiųjų valstybių pripažinimo ir visos diplomatinės pasiuntinys tuose svarbiausiuose punktuose išsprudo iš tos vyriausybės žinios. Tuo būdu, Lenkijos vyriausybė atsidūrė privatus visuomeninio komiteto padėtyje, dar blogesnėje, negu estų, latvių ar lietuvių komiteto, nes toji vyriausybė neturi net ir diplomatinę atstovybę paramos, o be to, net nebe visų ir užsieniuose esančių lenkų beprapažįstama. Yra dar vadinamoji Mikolajcziko grupė, kuri, nors ir visu frontu pralaimėjusi bandymą geruoju bendradarbiauti su bolševikais, nesutinka su pilsudskininkų ir endekų politinėmis pažiūromis į Lenkijos ateitį. Šalia to dar esanti susidariusi trečia grupė, su "Lenkų Tautinės Vienybės Taryba", kurioje vadovauja adv. Korbonski.

Lenkų nesutarimai liečia ne tik pažiūras į vidaus politiką, bet taip pat ir būsimas Lenkijos sienas. Vieni nori išlaikyti ir dabar gautas sienas vakaruose, ir atgauti senas sienas rytuose, žinoma "su Lvovu ir Vilnium", kiti nuo išsiplėtimo į vakarus būtų linkę atsisakyti, tik nori grįžti į rytus. Maža dalis yra ir tokių, kurie būtų linkę pasitenkinti grynai lenkiškais etnografinėmis sienomis.

Gudai turi du centrus, kurie tarp savęs aštriai polemizuoja. Ukrainiečiai turėjo vieną stiprų centrą, bet paskutiniu laiku nacionalistinė grupė išsiskyrė, prikišdama

ARGI ATVIRAI?

V. Sidzikauskas **LIETUVIŲ KELYJE** parašė straipsnį, pavadintą "Atvirai kalbant", kuriam pasisako urmu prieš visus iš visuomenės tarpo pasirodantius balsus, atsiliepiantius kritiškai apie kai kuriuos reiškinius Vilko veikime.

V. Sidzikauskui, kaip diplomatu iš profesijos, rodos, nei aiškinti nereikia, kad politinėje srityje gana dažnai valstybės bei tautos interesai neleidžia apie kai kuriuos dalykus viską viešai atvirai pasakyti. Iš tikrųjų jis augo kaip ir nutyli savo "atvirame" pasisakyme, tačiau ne visi tie nutylėjimai ar nutylėjimai pasirodinti kaip tiksliai valstybės bei tautos interesais vadovaujantis. Turime įspūdį, kad į pasirinkimą, ką pasakyti atvirai, o ką nutylėti ar kiek į šalį nukreipti, turėjo reikšmės kažkoki kiti motyvai.

Visų pirma yra paminimas Berno konferencijos nutarimas apie įvairių esamų laisvinių kovos organų pareigų pasidalinimą.

Pasidžiaugiam, kad tai labai laimingas ir geras susitarimas, su kuo galėtume visiškai sutikti, jeigu jis būtų buvęs sklandžiai ir įvykdytas. Bet, atvirai kalbant, su tuo įvykiu lygi šiol sunkiai sekėsi. O tai kaip tik ir yra viena iš svarbiausių priežasčių, dėl kurių atsiranda kritikos ir priekaištų visiemis susitarusiems organams. Tų priežasčių V. Sidzikauskas atvirai neišdėstė ir šiuo atveju gal gerai padarė, nes dabar dar nelaikas priešų akivaizdoje tą klausimą nagrinėti. Ta aplinkybė verčia ir mus susilaikyti nuo išdėstymo visiškai mokytojos nuomonės tuo klausimu. Pusiaur atvirai kalbant, galima pasakyti, kad vien jau V. S. pripažįstamas faktas, jog Vilkas girdis priekaištų daugiau, negu kas kitas, jau rodo tuo klausimu

daugiau susidomėjusios ir pusėtinai informuotos visuomenės dalies opinią esant tokią, kad dėl minėto sklandumo stokos atsakomybės persvara yra dedama Vilkiui ir jo Vykdama Tarybai, kurios pirmininku kaip tik ilgą laiką yra buvęs V. Sidzikauskas.

Toliau V. S. prie dabartinės padėties vertinimo priduria "prologą", kuris susideda iš 1926 m. perversmo, Klaipėdos krašto Vokietijai atidavimo 1939 metais ir tais pačiais metais bandytos mobilizacijos, kurios metu paaiškėjęs Lietuvos karinis nepajėgumas.

V. S. pats pripažįsta, jog tarp tautinių įvykių eigos Lietuvos vidaus tvarka pakeisti negalėjo, bet, vis dėlto jo nuomonė esanti tokia, kad, jeigu Lietuvoje būtų buvęs kitoks režimas, daug kas būtų įvykę kitaip arba net ir visai būtų neįvykę...

Ši V. S. rašinio dalis faktiškai labai sunku surišti su pagrindine problema — gerai ar negerai dabar veikia Vilkas. Tai yra spėliojimai, "kaip būtų buvę, jeigu būtų kitaip buvę", dėl kurių gali būti begalybė įvairių nuomonių, kurios visos gal gale liktų lygiai neįrodytos. Jei bandytume išieškoti pavyzdžių, tai iš vienos pusės galėtume prisiminti Suomiją. Jos "santvarka be jokių priekaištų demokratiška, ji pasi-priešino rusų reikalavimams ir štai, šiandien ji daug geresnė padėtyje, negu mes. Bet yra ir kitas pavyzdys — Čekoslovakija, kurios tvarka buvo puikiai demokratiška, kuri ir apsiginklavusi buvo puikiai, ir net turėjo karinę sąjungą su Prancūzija. O kas atsitiko? Ar neužėmė Hitleris Sudetę be šūvio? Ar nepa-bėgo Benešas į užsienius? Ar nesididžiavo tas pats Benešas savo labai pranašia padėtimi užsieniuose, ir geromis perspektyvomis atgauti Čekoslovakijos nepriklausomybę? O kas pagaliau pasidarė su Čekoslovakija? Galutinis Čekoslovakijos užėmimas kaip tik įvyko prieš pat ultimatumą dėl Klaipėdos. Mus čia nepaprastai stebina

(Perkelta į 5-tą pusl.)

bendrajam centrui, kad ji netinkamai gina Ukrainos reikalus.

Toks yra, trumpai kalbant, vaizdas pas kaimynus. Jo akivaizdoje visai natūraliai siūlosi mintis, kad lietuvių kovos dėl tėvynės išlavavimo susiorganizavimas sklandžiausias. Ką ten kalbėti — yra ir čia šiokių bei tokių neharmoningumų, bet dažnam tuoj pasisiūlo raminanti mintis — visi juk ne angelai... Tikra tiesa — tokiose aplinkybėse niekur nebūna absoliutaus harmoningumo, niekas neišvengia nuomonių skirtumų, nesutarimų ir net konfliktų. Neišvengė jų nei prancūzai, nei belgai, nei danai, nei norvegai, kai jų kraštai buvo priešokupuoti, o vis dėlto tų kraštų laisvė buvo atgauta ir ginčijami klausimai išsprendę. Todėl iš tikrųjų, per daug nusiminti ir dėl lietuvių tarpe pasitaikančių nesklaidumų nėra pamato.

Bet... per daug pasikliauti tokiu nusiraminimu būtų ne ką temenkesnė nuodėmė, negu nusiminimas ir rankų nuleidimas. Žiūrėdami į kaimynų bėdas visų pirma turime ne ramintis, kad pas mus gal bent kiek geriau, o stebėti klaidas ir jų nekartoti. O didžiausioji daugelio kartojama klaida, atrodo, yra per didelis rūpinimasis tuo, kaip kas gali atsiliepti vidaus politikai. Tuo tarpu be nepriklausomybės toki rūpesčiai nėra skatiko neverti

Teisybė, kad visi esam žmonės, tad ir suprantama, jog gal kiekvienam iš mūsų būtų simpatiškesnė, jei visa tolimesnioji mūsų tautos istorija iki smulkmenų būtų daroma pagal mūsų nuomonę bei pageidavimą. Bet mokyklims iš faktų. O faktai yra tokie: lenkai, nustoję pripažinti senųjų savo valstybės pasiuntinys, atsidūrė visais atžvilgiais blogoje padėtyje. Latviai ir estai gali tik džiaugtis rezultatais to, kad yra kas gali formaliai veikti tų valstybių vardu. Jei jų tarpe yra šnairuojančiųjų į tą atstovavimą, tai ne dėl to, kad tas atstovavimas būtų kenksmingas Latvijos ar Estijos reikalams, o tik dėl to, kad tai gal ne visais atžvilgiais sutinka su vienos ar kitos partijos interesais. Bet toks šnairavimas yra per daug jau akivaizdi klaida ir tai yra tik pavyzdys, kaip mums niekam nepriderėtų elgtis.

Tuli amžinatilį KUNTAPLIO "humoristai" gal ir čia ras "kontinuiteto" melodiją, bet jų to "humoro" melodija dar aiškesnė, būtent, "Mano partija, mano partija ueber alles!"

V E I L I N I A S

Vytautas - Jonas Narbutas

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Aš negaliu nuslėpti, nuodėmė mane viliojo, pykino ir nešė atgailą širdin. Pykino, nes mačiau, koks silpnas buvau atsispirti šiam gyvuliškam jausmui, o svarbiausia — kodėl gi Dievas leidžia man tapti tokios nuodėmės auka?

Ir vis dėlto net tie pirmieji audringos jaunystės metai neatstūmė mane nuo Dievo ir neišblukdė manyje noro gyventi tik Jam. Nes aš aiškiai supratau — tai buvo bandymų metai. Atšalimo ir abejonių. Preliudai į prisikėlimą.

Ir aš įstoju į kunigų seminariją. "Malda, studijos, vienuma ir kova su savimi sugrąžina mane prie Dievo, kurio mano nuodėmingoji siela pradėjo vengti." Bet kaip aš smarkiai apsirikau, galvodamas, kad seminarijos rūmai yra įsteigti vienišai, melstis ir tobulėti norinčiai sielai. Dievaži, turbūt niekur taip smarkiai nesijuokiams iš Dievo ir niekur nėra taip pažemintas individas, kaip Jo tarnų mokykloje; o teologinės studijos mano sielon įnešė tik dar didesnių abejonių.

"Tu nori Dievui tarnauti, — kalbėdavau su savimi, — bet ar tu nežinai, kad nieko nėra lengvesnio, kaip būti kunigu. Taip, kunigų gali būti kiekvienas. Argi tu tada nebūsi ramus dėl duonos ir ateičių? Ir tik todėl, kad tu negali būti kuom nors kitu pasaulyje, — nes tik kita profesija reikalauja kovos už savąją egzistenciją, ir tik kovojant dėl jos, likti ištikimam Dievui ir kartų pavesti jam kasdieninius rūpesčius yra kilnu ir riteriška, — tu eini kunigystės keliu.

Ir aš išstoju iš seminarijos. Nes aš jaučiau — sutana mano sielai buvo svetima. Ir vėl gyvenimas, pilnas gėrio ir blogio, atsivėrė prieš mane, kad su juo kovočiau ir jį nugalėčiau, kad atlikčiau Dievo žmogui pavestą misiją — pavergti pasaulį.

Bet Dievui dariaus kaskart abejingesis ir abejingesis. Supratau, kad ne mane Dievas buvo išrinkęs išgelbėti pasaulį (nes argi vienas žmogus gali ką nors be Jo pagalbos padaryti?), ar gal per daug mane sformė kasdieniniai rūpesčiai karininko uniformoje?

Bet tikėjimo į Dievą aš nepamečiau. O galbūt, žinoma, nes kas tikrenybėje yra tikėjimas, jei ne Jo garbinimas bei geri darbai Jo varden? Bet aš tapau abejingas. Aš nebejaučiau tos vaikiškos laimės eiti prie Dievo stalo, o išpažintis mano akys liko vien negyvu formalumu. Kaip abejingas žiūrovas praleisdavau laiką bažnyčioje ir galvodavau: "Mano Dieve, Tu vienas žinai, kad mano vienintelis noras — gyventi Tau. Ir jeigu mano siela dabar Tau abejinga, nejaugi aš esu kaltas, kad nepajėgiu atsispirti prieš visas abejones ir prieš visa tai, ką Tu vadini pagundomis? Tark žodį, ir aš, numetęs kario rūbus, elgeta per eisiu per pasaulį, kaip palaimintasis ir kentėtojas!"

Ir todėl net iš mano meilės Eleonorai, mano jaunystės dienų draugei ir vėliau mano buvusiai žmonai, aprašymo negaliu išmesti religinio motyvo. Tasai josios nežemiškas pamaldumas, kuriuo visa jos būtybė buvo persunkusi, mane viliojo. Iš viso, Eleonoros artumas veikė mane, kaip malda. Ir aš galvodavau: "Viešpatie, tik ji viena tegali sugrąžinti mane prie Tavo". Nes mano siela, iš tiesų, buvo toli nuo Jo.

Ir vis dėlto tasai josios pamaldumas pykino mane. Nes ji buvo graži. Ji buvo taip graži, kad aš neišdrįstu jos grožio aprašyti, nes jaučiu, kad tai būtų tik karikatūra. O kaip tik tas jos pasakiškas grožis traukė mane ir audrino mano jausmus. Ir kaip tik tasai jos pamaldumas bei iš viso ta jos malda persunkusi būtybė atšaldydavo manyje šventus meilės jausmus. Aš sakau, šventus, nes argi meilėje gimusi aistra nėra šventa?

Pagal papročius, mūsų vestuvės buvo katalikiškos, pagal papročius, buvo ir išpažintis.

Išpažintis? Jau keletą metų ji man buvo svetima. Iš viso aš net negalvodavau apie

ją. Nes argi išpažintis esmė ne atgailoj glūdi? O aš negaliu nuslėpti — aš nejačiau, ne mažiausio gallesčio už mano gyvenime įvykusius faktus. Nuodėmės? Argi nuodėmės pajautimas pasireiškia ne sąžinės nesuderinamume su elgesiu?

Bet išpažintį atlikti būtina turėjau. Bent to reikalavo visi papročiai. Ir vis dėlto nebuvau tiek sentimentalus — išsipasakoti slapčiausius savo sielos pergyvenimus.

Bet aš nenoriu savęs apgaudinėti. Mistiškai skambą vargonai ir žmonių giesmės (koks didis nusizeminimas skambėjo tuose paprastuose žodžiuose!) priminė man vaikystės dienas, kada aš, kvailiukas, apsvaigęs degančių žvakių ir miros dūmų kvapais (nes tik išorė ir tiksliai išorė veikė mane!), nuosirdžiai bučiavau dideles, suskeldėjusias medines Kristaus kojas. Ir buvo kažkodėl tiesiog net graudu. Kaip mažam vaikui, ką nors bloga padarius.

Ir dingtelėjo man tada mintis — neteisingai atlikta išpažintis ir neleistina Komunija atneš man amžiną nerimą. Net praeikim. Ta mintis mane taip sukrėtė, kad norėjau net antrą kartą eiti išpažintis. Bet kai grįžau nuo altoriaus, širdyje nejačiau, ne mažiausios audros. Man tiesiog gėda pasidaryti, kad buvau taip susigraudinęs, lyg sentimentali boba. Net keiktelėjau iš pikto.

Vis dėlto praeikim į namus aš parsinešiau.

Dar pirmą naktį, kai, apsvaigęs vynu, pakilęs svečius, nuėjau su žmona į miegamąjį, visi mano aistringieji jausmai tapo tarsi akėčiomis išdraskyti: ji, tas gražusis žemės kūdikis, užsidėgė žvakę ir suklupo prie lovos melstis.

Aš nenoriu būti neteisis — vaizdas buvo žavus ir nežemiškas, jeigu iš viso toks gali būti, ir jie tikrai nerastų geresnio modelio šventosioms tapyti. Bet ne melstis — mylėti troško mano dvasia ir kūnas, ir jos toks pasielgimas mane tiesiog įsiutino. Iš mano audringųjų jausmų beliko tik pasišlykštėjimas. Visą naktį nesumerkiau akių. Jaučiau šalia savęs jos karštą, virpančią kūną ir, man atrodė, aš guliu su svetima motėrimi, kuri negali patenkinti mano aistros ir kuri meilę paverčia šlykštybe.

O tasai medaus mėnuo! Ar tokį vaizdąvisį ji prieš vestuves! Kur nerūpestingi, bučiniuose paskendę pasivaikščiojimai, kur lakiojimai žirgais iki nuovargio po dvaro laukus ir kur tos taip trumpoms meilės naktys! —

Atrodė, ji nieko daugiau nežinojo, kaip rytais nubėgti į bažnyčią, vaikščioti apsikarsčius rožančiais ar verkšlenti, kai aš sekmadeniais griežtai atsisakydavau eiti bažnyčion. Kodėl aš taip staiga nusistačiau prieš religiją, ne pats negalėjau suprasti, nors dažnai pats savęs klausdavau: "Argi aš netroškau šeimyninio gyvenimo, persisunkusio religija, argi aš nenorėjau per šeimą priartėti prie Dievo, prie Dievo, kuris yra aš?" Ir vis dėlto aš jaučiau antipatiją religijai ir iš viso pačiam Dievui. O gal aš nenorėjau būti veidmainiu ir tik todėl negarbinau Dievo, kad mano siela nesiveržė į Jį? Betgi, ar aš nežinojau, kad mes patys turime išsikovoti dangaus karalystę?

Tiesa, šiais klausimais mažai teusiim-davau. Iš viso nesu pratęs vargintis tokio-mis mintimis, kurios mano širdžiai nėra artimos. Nes meilės aistra buvo mane pagavusi. Ir tik per ją aš mačiau grįžimą prie Dievo. Nes tik meilė ir tiksliai meilė galėjo suartinti mane su Eleonora ir nejučiomis padaryti mane josios rankose v y r u ir v a i k u, ko mano siela ir troško. Bet meilės joje aš neradau. Nes argi galėjo jos siela mane mylėti, jei jos kūnas aš manęs netroško?

— Ar tu vyrą, ar savo medinį Dievą daugiau myli? — kartais aš nebegalėdavau sulaikyti savo pykčio. Ji į tai tik liūdnai nusišypsodavo:

— Kas myli Dievą — myli ir savo vyrą. Tie jos žodžiai mane labiausiai pykino. (Bus daugiau)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštinis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAIS

Redaguoja: Jonas LEONAS

9)

RAUDONOJI ARMIJA 1940 METAIS ATĖJO Į LIETUVĄ, KAIP Į PRIEŠŲ KRAŠTĄ

Jonas Leonas

Sovietų Sąjungos kariuomenei 1941 metais žygiuojant į Lietuvą, buvo pradėta plačiai skleisti nuomonę, kad ji ateina, neturėdama jokių nedraugiškų tikslų. Tokio pobūdžio atsiliepimų buvo gausu spaudoje, kurią komunistai iš pačių pirmųjų dienų paėmė į savo rankas. Tas pats buvo kartojama mitinguose. Be to, tokių pareiškimų neįvykdė ir vyriausybės asmenys. Tie visi įtikinėjimai buvo skirti atitinkamai nuteikti visuomenę. Visuomenė turėjo pagyvoti, jog esama ne okupacinės kariuomenės, ne prieš armijos, o sąjungininkės, neturinčios jokių kitų intencijų, kaip tik draugiškumą.

Tačiau iš tikrųjų raudonoji armija žygiavo į Lietuvą ne draugiškai nusiteikusi. 1944 metais Lietuvoje pavyko rasti Gudijos Atskiros Karo Apygardos vyriausios vadovybės direktivą žygiavusių į Lietuvą armijų karo taryboms ir politinių valdybų viršininkams. Ta direktivą išleista 1940 metų birželio mėnesio 15 dieną. Joje aiškinama, kaip sužadinti kariuomenėje tokias nuotaikas, kurių, net ir kažin kaip stengiantis, jokių būdu nebūtų galima pavadinti draugiškomis Lietuvai.

Štai tos direktivos tekstas:

Slaptai

III IR XI ARMIJŲ KARO TARYBOMS IR POLITINIŲ VALDYBŲ VIRŠININKAMS

Ryšium su Sovietų Lietuvos konfliktu, SSSR Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkas draugas Molotov padarė Lietuvos vyriausybei tokį pareiškimą:

"Paskutiniuoju metu SSSR Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkui V. M. Molotoviui ir Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininkui, o taip pat Lietuvos užsienio reikalų ministrui p. Urbšui, pasikeitus Maskvoje nuomonėmis, Sovietų vyriausybė laiko nustatytais šiais faktais:

1. Paskutiniausiais mėnesiais Lietuvos valdžia pagrobė kelerias sovietų karių, priklausančių Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniams, įkurdintiems Lietuvos teritorijoje pagal Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpinės pagalbos sutartį, ir tuos karius kankino su tikslu išgauti sovietų valstybės karines paslaptis. Kartu nustatyta, kad karys Butajev buvo ne tik pagrobtas, bet ir Lietuvos policijos užmuštas po to, kai SSSR vyriausybė pareikalavo jį grąžinti. Dviem pagrobtiems sovietų kariams, Pissarovui ir Šmaroguncui, pavyko pasprukti iš Lietuvos policijos rankų, kuri buvo juos pagrobusi ir kankinusi. Lietuvoje pagrobta karys šutov iki šiol dar nesurasas.

Tokiais veiksmais prieš įkurdintų Lietuvoje sovietų kariuomenės dalinių karių Lietuvos valdžia stengiasi padaryti neįmanomą sovietų kariuomenės dalių buvimą Lietuvoje.

Tai liudija taip pat ir kai kurie paskutiniai laiku ypatingai dažnai pasitaikę faktai, kaip gausūs suimtinėjimai bei siuntimai į koncentracijos stovyklas tų Lietuvos piliečių, kurie aptarnauja sovietų kariuomenės dalinius, pav. valgyklų aptarnautojų, skalbėjų ir kt., o taip pat masiniai suimtinėjimai Lietuvos piliečių iš tų darbininkų ir technikų tarpo, kurie dirba prie statybos kareivinių, skirtų sovietų kariuomenės daliniams. Tos be jokių motyvų pavartotos ir nepagrįstos represijos tų Lietuvos piliečių atžvilgiu, kurie aptarnauja sovietų kariuomenės dalinius, turi tikslą padaryti ne tik neįmanomą sovietų kariuomenės dalių buvimą Lietuvoje, bet ir sukelti priešingą nusistatymą sovietų karių atžvilgiu ir paruošti tų kariuomenės dalių užpuolimą.

Visi šie faktai rodo, kad Lietuvos vyriausybė grubiai pažeidžia jos sudarytą su Sovietų Sąjunga savitarpinės pagalbos sutartį ir rengiasi užpulti Lietuvą pagal tą sutartį įkurdintas sovietų igulas.

2. Netrukus po savitarpinės pagalbos sutarties tarp Lietuvos ir Sovietų Sąjungos sudarymo, Lietuvos vyriausybė sudarė karinę santarvę su Latvija ir Estija, tuo būdu paversdama trijų valstybių karinę santarvę tai, kas anksčiau buvo vadinama Baltijos Santarve ir kuriai anksčiau priklausė tik Latvija ir Estija. Sovietų vyriausybė laiko, jog yra nustatyta, kad ta santarvė yra nukreipta prieš Sovietų Sąjungą ir kad Lietuva prisidėjusi prie tos karinės santarvės, tarp Latvijos, Lietuvos ir Estijos šabų sudaryti ryšiai, apie tai nieko nežinant Sovietų Sąjungai. Taip pat yra žinoma, kad nuo 1940 metų vasario mėnesio egzistuoja tos karinės santarvės spaudos organas "Revue Baltique", leidžiamas anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Visi šie faktai rodo, kad Lietuvos vyriausybė šurkščių būdu sulaužė Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpinės pagalbos sutartį, kuri abi abi šalims draudžiama "sudaryti bet kokią santarvę sutartį ar dalyvauti koalicijoje, nukreiptose prieš vieną iš susitarusių šalių" (sutarties 6 straipsnis).

Visi šie Sovietų Sąjungos Lietuvos sutarties laužymai ir Lietuvos vyriausybės nedraugiški veiksmai Sovietų Sąjungos atžvilgiu įvyko, nepaisant išimtinai palankios ir aiškiai prolietuviškos Sovietų Sąjungos politikos Lietuvos atžvilgiu, kuriai Sovietų Sąjunga, kaip yra žinoma, savo pačios iniciatyva perleido Vilniaus miestą ir sritį.

Sovietų vyriausybė mano, kad panaši padėtis ilgiau negali trukti. Sovietų vyriausybė laiko absoliučiai reikalingu ir neatidėliotinu dalyku:

1. kad vidaus reikalų ministras Skučas ir politinės policijos departamento viršininkas Povilaitis nedelsiant būtų atiduoti teismui, kaip tiesiog kalti už provokacinius veiksmus prieš sovietų igulas Lietuvoje;

2. kad tučtuojau Lietuvoje būtų sudaryta tokia vyriausybė, kuri sugebėtų ir būtų pasirėmusi užtikrinti padorų Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpinės pagalbos sutarties vykdymą ir įstengtų ryžtingai nuslopinti sutarties priešus;

3. kad tučtuojau būtų patikrintas laisvas įėjimas į Lietuvos teritoriją numatytą įkurdinti pačiuose svarbiausiuose Lietuvos centruose pakankamo skaičiaus Sovietų Sąjungos kariuomenės dalinių, kad būtų galima užtikrinti Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpinės pagalbos sutarties vykdymą ir užkirsti kelią provokaciniams veiksams, nukreiptiems prieš sovietų igulas Lietuvoje.

Sovietų Sąjungos vyriausybė laiko šiu reikalavimų įgyvendinimą ta elementaria sąlyga, be kurios neįmanoma pasiekti tai, kad Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpio pagalbos sutartis būtų vykdoma padoriai ir sąžiningai. Sovietų Sąjungos vyriausybė laukia Lietuvos vyriausybės atsakymo iki birželio 15 dienos 10 valandos ryto. Lietuvos vyriausybės atsakymo negavimas iki to laiko bus laikomas atsakymu patenkinti aukščiau nurodytus Sovietų Sąjungos reikalavimus."

Sovietų vyriausybės pateiktas sąlygas konfliktui likviduoti Lietuvos vyriausybė priėmė nustatytu laiku. Apygardos kariuomenė, pasiremdama Vyriausios Vadovybės įsakymu ir vykdydama operatyvinį įsakymą, pradėjo žygiuoti į Lietuvą.

Apygardos Karo Taryba ir Politinė Valdyba Jus įpareigoja paimiti viso aiškinamojo darbo pagrindą TASS'o pranešimą. Griežtai neįsileidžiant vietinių gyventojų, pravėskite postoviuose trumpus batalionų mitingus, kurių metu perskaitykite TASS'o pranešimo tekstą

ir paaiškinkite visiems kariams, kokią niekšingą provokaciją rengė mūsų daliniams Lietuvos vyriausybė. Ypatingą dėmesį atkreipkite į aiškinimą raudonarmiečių nužudimų ir kankinimų, įvykdytų Lietuvoje tikslu išblaškyti mūsų dalinius, padaryti negalimą jų buvimą Lietuvoje ir parengti jų užpuolimą.

Karinė sąjunga, sudaryta tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos po to, kai Lietuva pasirašė su Sovietų Sąjunga tarpusavio pagalbos sutartį, prieštarauja tarpusavio pagalbos sutarčiai, liudija, kad Lietuvos vyriausybė vedą dvivaidę politiką, ir iš viso yra nukreipta prieš mūsų Tėvynę. Karo su suomišiais metu Lietuvos, Latvijos ir Estijos vyriausybės, siundomos anglų - prancūzų imperialistų, susitarė užpulti sovietų kariuomenę, išskirstytą Pabaltijy, ir sugrūsti ją į jūrą. Kaip tik šiuo galima paaiškinti ryšius tarp Lietuvos, Latvijos ir Estijos armijų generalinių štabų, užmegztus slapta nuo Sovietų vyriausybės. Lietuvos vyriausybė ne tik neįvykdė savitarpinės pagalbos sutarties, bet dar rengė kartu su kitais karo kurstytojais antisovietinį plocdarmą Pabaltijy.

Išmintinga Stalino užsienio politika kaip tik laiku atidengė mūsų priešų klastas ir davė galimybės visiškai sunaikinti jų pinkles.

TASS'o pranešimo aiškinimą imdami pagrindų, daliniuose sudarykite pakiliąs politines nuotaikas. Mitinguose organizuokite raudonarmiečių ir komandirų pasisakymus, užgintčius sovietų vyriausybės užsienio politiką ir visas jos priemones, naudojamas stiprinti mūsų vakarinės ir šiaurinės sienos. Priimtas rezoliucijas galite spausdinti divizionų ir armijų laikraščiuose, stropiai žiūrėdami, kad nė vienas tų laikraščių egzempliorius nepatektų į priešų rankas.

Visam asmeniniam dalinių sąstatui reikia išaiškinti, jog Lietuvos vyriausybės priėmimas mūsų sąlygų dar nereiškia, kad visi prieš mus stovį uždaviniai jau yra išspręsti ir mes galime jaustis esą normaliose apylostose. Priešingai, priešas klatingas, manevruoja, antisovietiskas elementas, kuriam nedraugiškų sluoksnių įsakymu išdalinti ginklai, gali suaktyvėti, imtis provokacijų, ir mažiausias budrumo netekimas privės prie rimtų pasekmių bei klaidų.

Išaiškinkite raudonarmiečiams ir komandirams, kad mūsų daliniai yra žygyje, kautynių apylostose, atlieka specialų Sovietų Sąjungos vyriausybės ir vyriausios vadovybės uždavinį. Bet kuris disciplinos ir karinės tvarkos pažeidimas bus traktuojamas ir baudžiamas pagal karo meto įstatymus.

Visų politinių darbuotojų, partinių ir komjaunimo organizacijų, visų komunistų svarbiausias uždavinys — ryžtingai padidinti revoliucinį budrumą, neįsileisti save užklupti iš netyčių, nesuduoti išprovokuojamiems, nedelsiant likviduoti kiekvieną, kuris tik stengtųsi imtis provokacijų santykiuose su mūsų daliniais.

Žygio metu, postoviuose ir naktinėse stovyklose griežtai žiūrėti karinės disciplinos. Išskirstytus dalinius ir štabus saugoti taip, kaip karo apylostose. Į mūsų dalinių eiles neįsileisti nei vienam pašaliniam asmeniui tiek žygio metu, tiek postoviuose ir naktinėse stovyklose. Priminti, kad karo su suomišiais metu, mūsų draugams netekus budrumo, atskiriams baltagvardiečiams, apsirėngusiems raudonarmiečių milinėmis, pavyko praskisverbtį į kariuomenės eiles ir vykdyti provokacijas.

Negali būti nė vieno atsilikėlio nuo savo dalinių, nė vieno savavališkai pasišalinusio, tiek dienos metu, tiek naktį. Kategoriškai uždrausite palikti dalinį, neatšivėlgiant į jokiais priežastis. Uždrausite visiems kariams pirkti bet ką sau asmeniškai krautuose. Į bet kokią savavališką savo dalinio palikimą žiūrėkite, kaip į karinės disciplinos pažeidimą karo metu ir sulaužymą priešais, su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis. Visų didžiųjų postovių metu ir sustojus daliniams nakties poilsui, būtinai padarykite visų dalinių asmeninės sudėties patikrinimą.

Griežtai bauskite bet kuriuos bandymus plėšikauti. Sovietų Sąjunga per visą eilę metų vedė prolietuvišką politiką ir istoriškai yra suriša draugiškumo ryšiais su Lietuvos liaudimi. Atskirų karių neleistinas elgesys santykiuose su vietiniais gyventojais duos galimybės antisovietiskam elementui sustiprinti propagandą prieš mūsų Tėvynę, prieš sovietų vyriausybės politiką. Kiekvieno raudonarmiečio, komandiriaus ir politinio darbuotojo asmenyje didžioji Lietuvos gyventojų dalis pirmą kartą susipažins su raudonąja armija, jos organizuotumu ir disciplina. Pagal atskirų asmenų poelgius bus sprendžiama apie visą raudonąją armiją, apie visą Sovietų Sąjungą. Bet kuris antisovietinis veiksmas yra parankus priešams, duoda progos diskredituoti raudonąją armiją ir, kaip toks, turi būti persekiojamas pačiu ryžtingiausiu būdu.

Pragygiuoją miestų gatvėmis daliniai privalo griežtai žiūrėti tvarkos ir disciplinos. Niekas neturi teisės rūkyti ir savavališkai apieisti rikiuotė. Į gyventojų sveikinimus atsakinėti organizuotai, turint galvoje, kad Lietuvos gyventojų dalis yra palanki Sovietų Sąjungai. Karių išorinė išvaizda turi būti vala ir žvali. Komunistai ir komjauniniai privalo visur duoti organizuotumo ir disciplinos pavyzdį. Negalim užmiršti, kad mes Lietuvoje randam ne tik vietinius gyventojus, bet taip pat ir užsieniečių, jų diplomatinės pasitūnėjus, santykiuose su kuriomis nėra leistinas nė vienas nešvarus poelgis.

Visų laipsnių ir rangų politiniams darbuotojams pravartu būti nuolat su kariais ir atsakinėti į visus raudonarmiečių interesuojančius klausimus.

Paaiškinkite raudonarmiečiams ir visi komanduojančiai sudėčiai, kad raudonosios armijos daliniai, žygiuodami į Lietuvą, vykdo istorinį mūsų socialistinės Tėvynės uždavinį — mes laiduojame sovietų šiaurės vakarų sienų saugumą ir užimame naudingą strateginę sieną, kuri leis Sovietų Sąjungos tautos tęsti savo taikų darbą, saugant nuo įvairių svetimo turto megiųjų pirmąją pasaulyje socialistinę darbininkų ir ūkininkų valstybę.

Visu karinio žygio metu renkite su kareiviais pasikalbėjimus šiomis temomis:

1. Visur ir visuomet vykdyti karinę priešais ir atlikti pareigas Tėvynėi. Aukštai laikyti raudonosios armijos kario ginklą.
2. Sovietiška karinė disciplina — armijos galios pagrindas. Komandiro įsakymas — įstatymas. Pagelbėk komandirui kovoje.
3. Tėvynės išdavimas — patasi sunkiausias nusikaltimas. Griežtai saugoti karinę paslaptį. Bailys ir panikos kėlėjas — kovoje blogiau kaip priešas. Bėgimas iš kovos lauko, pasidavimas ir nelaisvė — tai išdavimas, tėvynės išsižadėjimas, baudžiamas aukščiausiu bausme.
4. Santykiai tarp SSSR ir Pabaltijy kraštų. Provokacinė Lietuvos vyriausybės veikla santykiuose su SSSR ir Sovietų Sąjungos priemonės.

Teisingi ir neteisingi karai. Visi karai, kuriuos veda darbininkų ir ūkininkų valstybė, yra teisingi karai, išlaisvinamieji karai.

Apie padėtį daliniuose, jūsų nuveiktą darbą, politines nuotaikas teisingai ir tiksliai informuokite Apygardos Politinę Valdybą.

Su šia direktiva supažindinkite atskirų dalinių politinius organus, komandirus ir komisarus.

Gudijos Atskiros Karo Apygardos (BOVO) Vadas
Tąkų kariuomenės generolas pulkininkas
Pavlov

Gudijos Atskiros Karo Apygardos (BOVO)
Karo Tarybos narys, divizionų komisaras
Smokacev

Už Gudijos Atskiros Karo Apygardos (BOVO)
Politinės Valdybos viršininką, brigados kamisarą
Judanov

Nr. 0482.
1940.VI.15.
Minskas

Kaip matyti, apie draugiškumą visoje direktivoje nėra užsiminta nė menkiausiai žodeliu. Dar priešingai, Gudijos Atskiros Apygardos vadovybė įpareigoja armijų politikus aiškinti kariams žygio į Lietuvą prasmę, remiantis TASS'o pranešimu. Šis pranešimas, sudarytas iš vieno prasimanytų apie Lietuvą, sovietų kariuose galėjo žadinti viską, tik ne draugiškumą.

Be abejoj, šia direktiva, svarbiausia, norėta pateisinti pačius save. Kariai turėjo būti įtikinti, kad žygis yra pačios Lietuvos išprovokuotas ir neišvengiamai reikalingas, nes Lietuva akiplė-

Mes duodame ir iškeičiame Eagle Stamps

THE MAY CO.'S BASEMENT

Neregularios puikios darbo
PINIGINĖS nuo 1.00 iki 3.00

Tikros odos
ir odėlės
Juodos Raudonos Rudos
Zalios Smėlinės
Specialus 1440 piniginių pir-
kyns. Visokios rūšys ištisai
šeimai.

2 už \$1

59c viena

Basement Notions Department

PEREITA
PIRMADIENI
PORDUOTA 50!

VYRAMS

tikros kiauliagrūdinės karvės odos

12.00 VALIZOS

Tikros kiauliagrūdinės karvės
odos valizos. 18" dydžio su
užtrauktuvu. Stiprus užraktas
ir raktas. Smėlinės spalvos
siūlės ant turtingų apvadų.

5.99

*Plius 20 %
Fed. Mokesč.

Basement Luggage Department

3000 jardų 36 colių platumo

39c dryžuota

iškylų flanelė

25c. jardas

Spalvingų dryžinių raštų min-
kštos rūšies flanelė. Ideali pi-
žamoms, marškiniams, vaikų
drabužiams.

Basement Yardgoods Department

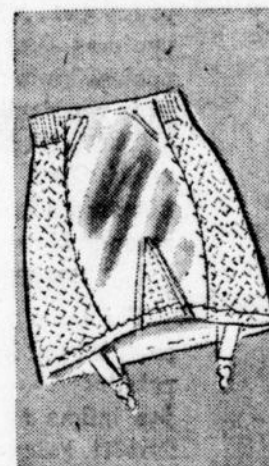
Fabrikiniai pavyzdžiai!

3.95 iki 5.95

Juosmeninės

\$2

Lygiai 180 pavyzdinių juos-
meninių. Užsegamos arba už-
traukiamos. Brokadinės me-
džiagos. Pusiniai dydžiai.

Basement Corset Department

Rayono satino ir pusdrosės

Reguliariai 1.00

krūtinukai

2 už \$1

A ir B formų, 32 iki 38. Balti
ausvi, melsvi ar juodi.

1.50 ir 1.79 KRUTINUKAI

Stambūs krūtinukai
A-B-C formų.

88c

Basement Corset Department

šiskai lauzo sutartį ir kesinasi prieš sovietų kariuomenę, dėl ko reikia ją įeigu jau ne nubausti, tai bent sutvarkyti...

Atitinkamai nuotaikai kariuomenėje sukelti, reikėjo praširti ir apie tikrąją to žygio prasmę, kuri prieš Lietuvos visuomenę ir prieš visą pasaulį kaip tik tuo metu buvo oficialiai slepiama ir kitaip aiškinama. Todėl ne tik ši direktiva buvo laikoma slapta, bet joje įsakta, kad ir į karių susirinkimus, kur tie klausimai turėjo būti aiškinami, jokių būdu nepatektų joks vietinis gyventojas. Be to, direktivoje įsakoma "suorganizuoti" atskirų karių "pasisakymus", susirinkimuose sudaryti tam tikras, Stalino ir vyriausybės politiką giriančias rezoliucijas, leidžiamas visa tai spausdinti karinių dalinių laikraščiuose, bet įsakoma, kad nei vienas toks laikraštis nepatektų į vietinių gyventojų rankas, nes juk ir iš tų rezoliucijų būtų matyti, kad iš tikrųjų yra galvojama ne tas, kas viešai skelbiama.

Būdinga yra ir tai, kad kariuomenei einant į Lietuvą, duodamas ir elgesio pamokos, kurios yra labai panašios į pamokymus labai išdykusiam ir apsilėdusiam vaikelui, pirmą kartą vedamam į svečius. Svarbiausia tų pamokymų priežastis, kad čia reikės pasirodyti ne tik prieš vietinius gyventojus, kurių vienu gal nė nereikėtų labai paisyti, bet ir prieš kitų kraštų diplomatinės pasitūnėbės! Galima spręsti, kad toks "išieginis" elgesys raudonojo armijos armijoje nebuvo įprastas...

Svarbiausios šios direktivos vietos, žinoma, yra tos, ku-
riose atvirai pasakoma Lietuvos okupacijos tikroji priežastis — ne pasakos apie karių grobimus ir apie karines sąjungas, bet tai, kad tuo yra "vykdomas istorinis socialistinės Tėvynės uždavinys — lai-
duojamas šiaurės vakarų sienų saugumas ir užimama strateginė
siena". Lygiai įsidėmėtina ir ta vieta, kur tiesiai pareiškiama, kad "visi karai, kuriuos veda darbininkų ir ūkininkų valstybė, yra tei-
singi karai, išlaisvinamieji karai". "Darbininkų ir ūkininkų" val-
stybė, žinoma yra tik komunistų diktatūros vadovaujama valsty-
bė. Taigi, jei pradeda karą komunistai, tai jie yra išlaisvintojai,
o jei kitai, ar jie puola ar ginasi — vistiek imperialistai!

Visa tos direktivos "filosofija" ir ypač tos "filosofijos"
kariams perteikimo metodai vakariečių kariuomenėms gali daug
paaiškinti, kodėl bolševikų kariuomenė paprastai atkakliai ka-
riauja. Ypač įsidėmėtina šis įspėjimas: "Bėgimas iš kovos lauko,
pasidavimas ir nelaisvė — tai išdavimas, tėvynės išsižadėjimas,
baudžiamas aukščiausiu bausme". "Aukščiausiu bausme" arba
"aukščiausia socialinės gynos priemone" sovietose oficialiai vadi-
nama mirties bausmė.

ARGI ATVIRAI?

(Atkelta iš 4-to pusl.)

gerb. V. S. atminties sušlubavi-
mas ar šiaip koks keistas "lap-
sus", kai skaitome jį skelbiantį,
jog Klaipėdos atidavimas be pa-
sipriešinimo yra įvykis, kuriam,
esą, "regis nėra precedentų isto-
rijoje". Kada kaip tik dar laik-
raščiuose nebuvo gerai nudžiūvę
dažai aprašymuose vieno iš di-
džiausių tokių precedentų!

V. S. mano, kad, jeigu Lietu-
voje būtų buvęs kitoks seimas,
tai jis nebūtų priėmęs nei vieno
ultimatumo, nei lenkų, nei vo-
kiečių, nei rusų. Atrodo, kad ir
karinis pasirošimas tada būtų
buvęs kitoks, ir būtų galima buvę
kam tik nori pasipriešinti. Gal
būt... Tai visai kita tema, ne
apie dabartinę Vliko veiklą. Ir
čia nėra prasmės į tuos spėjioji-
mus leistis. Mums tik neaišku,
kodėl V. S. įsileido į šią digresiją.
Jei jau kalbėsime atvirai, tai
atrodo, kad V. S., ką tik atvykęs
čia jau nebe kaip oficialus asmuo,
sumanė šią progą panaudoti ir
savo politiniams prisistatymui tų
vietos visuomenininkų akyse, ku-
rie, gal būt, domėsis jo pažiūro-
mis — kas gi jis toks: ar "smeto-
nininkas", ar liaudininkas, ar dar
koks... Destis, žinokite, kad ši-
tais klausimais aš va kaip kalbu!
(Bus daugiau)

Clevelande ir APYLINKĖSE

DALYVAUKIM IŠKILMINGAM SUSIRINKIME ŠI SEKMADIENĮ

Ateinantį penktadienį rugsėjo 8 dieną. Amerikos lietuviai būdami toli nuo savo krašto, gal ne visi beprisimena ir tos dienos bažnytinis atlydis, kurie Lietuvoje daug kur būdavo populiari. Bet nuo 1930 metų, kada visa Lietuva labai iškilmingai minėjo Vytauto Didžiojo jubiliejų — 500 metų ne tik nuo jo mirties, bet ir nuo Lietuvos galybės iškilimo į aukščiausį laipsnį — nuo tada Lietuvoje pradėjo švęsti rugsėjo 8 dieną, kaip tautinę šventę, kaip Lietuvos garbingos praeities paminėjimo dieną.

Clevelande šįmet nesudarė palankių sąlygų tą dieną iškilmingiau atžymėti, bet Kultūros Fondo valdyba vis dėlto nutarė, kad ypač dabartiniais laikais, kada kiekvienas lietuviškas dvasios atgaivinimas toks brangus ir reikalingas, netinka tekia dieną praleisti visiškai tylomis.

Todėl šį sekmadienį, dar prieš rugsėjo 8 dieną, Kultūros Fondo valdyba šaukia ta intencija iš-

kilmingą savo narių susirinkimą, kuriame dalyvauti kviečia ir visą Clevelando lietuvių visuomenę. Tai bus susirinkimas ne kasdieniniams klausimams svarstyti, o tautinei lietuvių šventei atitinkamai paminėti.

Susirinkimas bus Lietuvių Sąjėje, 11:30 val. prieš pietus ir truks visai neilgai. Susirinkimo programoje numatoma šios šventės progai skirta DIRVOS redak-

toriaus V. Rastenio kalba ir meninė programėlė. Atsilankykime į šį susirinkimą gausingai, bent dvasioje pabendraukime su tais mūsų broliais lietuviais, kurie ypatingai jautriai, bet tik slapta tegali prisiminti tas dienas, kai toji šventė iškilmingai ir džiaugsmingai buvo švenčiama, kai ji tėvynėje buvo tas pats, jei ne daugiau, kaip čia, Amerikoje, Padėkos Diena.

AR NE LAIKAS KAZKĄ PRISIMINTI?

Štai jau įžengiamė ir į rugsėjo mėnesį. Pirmadienį bus atšvęsta Darbo Diena, kuri čia yra lyg vasaros pabaigos ženklas, arba bent pirmas skambutis baigti vasaros pramogų... Ir visuomeninis gyvenimas skuba baigti visus savo pasireiškimus gamtos prieglobėje ir rengiasi grįžti į pastoges.

Tadėl tikrai jau laikas prisiminti, kad Clevelando lietuvių visuomeniškų pramogų rudens sezonas šįmet atidaromas

DIRVOS vakaru!

Tai buvo paskelbta jau pavašarį, tai gal kai kas tą jau bus ir primiršęs — tai kaip tik dabar jau laikas tą prisiminti ir pasižymėti kalendoriuje, kad:

Sekmadienį, rugsėjo 24 dieną, negalima pasižadėti niekur kitur, nes reikės į Lietuvių Sąjė, kur bus DIRVOS vakaras, kur matysime linksmą ir įdomų vaidinimą — trijų veiksmų komediją "Motieris neišsimeluosi".

Vaidinimas rengiamas rūpestingai. Netrukus DIRVOS lange bus galima pamatyti ir visą eilę fotografijų iš to vaidinimo, kurių dalį nuo kito numerio pradėsime parodyti ir tiems skaitytojams, kuriems per toli ateiti jų pasižūrėti DIRVOS lange.

Kalendoriuje tą dieną pasižymėti mažai. Labai patariama pasiskubinti paimiti ar bent užsisakyti ir bilietus, nes kai jų neliks, tai kalendoriui užrašas nieko nepadės...

Pažymėtina, kad pavasarį nusipirkusieji beveik niekas bilietų negrąžino — kantriai laukia rugsėjo 24 dienos. Bilietų kainos yra po \$1.00 ir po 80 centų. Kitą savaitę bus dar kartą paskelbtas vietų planas, kuriuo, kaip jau anksčiau įsitikinome, daugumas labai mielai naudojasi. Reikia įsidėmėti, kas bus ankstyvesnis, tas už tą patį pinigą galės išsirinkti geresnę vietą (nors ir visos vietos nėra blogos!).

SLA 136-tos KUOPOS SUSIRINKIMAS

bus kitą sekmadienį, rugsėjo 10 dieną, 12:00 valandą, Lietuvių Sąjėje. Kviečiami dalyvauti nariai ir norintieji įstoti.

Dabar yra laikas paskubėti įsirašyti, nes iki spalio mėnesio reikia mokėti įstojamojo mokesčio ir nereikia mokėti už sveikatos patikrinimą. Norintieji įsirašyti galite kreiptis į kuopos pirmininką Joną Alekną, 1847 E. 86 St., tel. CE 1-6983

SLA 14-tos KUOPOS PIKNIKAS

pereitą sekmadienį pusėtinai nusisekė, nors lietus jį kiek ir pakrikštijo. Buvo susirinkę apie porą šimtų su viršum žmonių, daugiausiai kuopos nariai ir jų pažįstamieji. Buvo ir iš toliau atvykusių svečių, pav., J. Verbe-la net iš Floridos.

Piknike, be šokių, bufeto ir pasiūkėdavimų, kitokios programos nebuvo rengta.

NAUJOSIOS PARPIJOS SODU JAU NEILGAI NAUDOSIMĖS

Kadangi numatoma statyti naują bažnyčią ir mokyklą, tai kitais metais dabartinio sodo nebeliks — jis bus užstatytas. Todėl klebonas ir parapijos komitetas kviečia bent dabar juo pasinaudoti. Kaip tik ir šį sekmadienį, rugsėjo 3 dieną parapija rengia paskutinį šįmet savo pikniką mišioms stovyboms paremti ir kviečia visus gausiai apsilankyti. Primenama, kad tai bus Dardo Dienos išvakarėse, kuri daugumai bus kaip tik nedirbama diena, tad ir ilgiau pasilinksminus bus galima pasilsėti.

HIPPODROME

Nuo rugsėjo 6 dienos pradėsime rodyti 20th Century Fox muzikinę spalvotą filmą "My Blue Heaven" su Betty Grable ir Dan Dailey. Tarp ko kita tai yra iš dalies ir dokumentinė filmas, nes joje plačiai pavaizduojamas televizijos veikimas.

PRIMENAME

kad kitą sekmadienį, rugsėjo 10 dieną Naujosios Parapijos sode bus Tremtinių Draugijos rengiamas piknikas.

OHIO BELL TELEFONŲ B-VĖ,

kuriuos telefonais visi naudojamės, išsirinko sau naują išdėdinką — Ralph Edvard Hiskey. Senasis išdėdinkas, išstarnavęs šio bendrovės 50 metų, pasitraukia į pensiją.

Naujojo išdėdinko karjera tikrai amerikietiška. Jis yra buvęs maisto krautuvės tarnautoju, keliaujančiu šepetį pardavinėtoju, vėliau dirbo prie statybos ir tiktai būdamas studentu 1923 metais jis gavo pirmąją tarnybą telefonų bendrovėje, kur iki šio laiko išliko jau į vieną iš aukščiausių vietų šimtais milijonų dolerių apyvartą skaičiuojančioje įmonėje.

SIDABRINĖS VESTUVĖS

K. Lasnikai, kurių namuose yra DIRVOS redakcija, pereitą sekmadienį šventė savo sidabrinės vestuvės. Ta proga Lietuvių Sąjėje buvo iškilmingos vaišės, kurias buvo sukviešta daug svečių, suaktyvinių senų draugų, ir daug naujų, tik neseniai į šį kraštą atvykusių. DIRVA jungiasi prie visų geriausių linkėjimų, ta proga pareikštų suaktyvininkams ir jos pastogės šeimininkams.

BALDAI

2 dalių gyv. kamb. komplektas 8 dalių valg. kamb. — geri ir gražūs. 1239 East 101 St. Telefonas: SW 1-0492

RKO Keith's 105th

Rugp. 30 — rgs. 2 "Treasure Island" su Bobby Driscoll.

IESKO 3 — 5 KAMBARIŲ

buto, Jauna jaunavedžių pora, abu dirba. Pranešti Mrs. Fator, telefonu Nr. IV 1-4627

GRAZUS KAMBARYS

su teise naudotis kitais kambariais ir virt., 1 ar 2 suaugusiems. 9109 Morris Ave. SW 1-0327

REZIDENCIJAI IR BIZNUI

linkama nuosavybė parduodama. Arti prie Superior Avenue. 1324 Addison Rd. HE 1-5709

KETURI KAMBARIAI

dviems vyrams, dviems moterims arba dviejų asmenų šeimai. Informacijos DIRVOJE

PIRKSIU VARTOTĄ PIANĄ

Prašau siūlyti vakarais nuo 6:00 iki 7:00 val. telef. EN 1-4486

LIETUVIŲ KLUBE

dabar yra įrengtas puikus televizijos priimtuvas. Nariai ir jų svečiai kviečiami apsilankyti ir pasigėrėti.

Jūs fotografuojat ir norite, kad nuotraukos būtų geros. Savo filmas atsiųsime jums aiškinti, dirbti atspaudas ar padidinimus.

B. Gaidžiūnas
6820 Superior Ave.
Cleveland 3, Ohio

PALAIKYKIME TUOS

kurie skelbiasi DIRVOJE!

NEW CHINA RESTAURANT

Cleveland's Finest and Most Beautiful Eating Place
CHINESE and AMERICAN DISHES
1700 EUCLID AVE.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-8709

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

CLEVELAND, OHIO

Malonus Vasaros Laikas Praeis!

Žmogus turi rūpintis apie artėjančio rudens ir ateinančios žiemos reikalus.

Malonesne ateitimi žmogui irgi reikia rūpintis ir tam tikslui reikia taupyti.

Taupymas yra tikras kelias į laimę. Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta.

Santaupos čia yra apsaugotos Federal Insurance Corp. ir Jungtinių Amerikos Valstybių valdžios.

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498

MONCRIEF ŠILDYMAS

Clevelando namų savininkų pasirinkimas per daugiau kaip 50 metų. GAS — OIL — COAL

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS - JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. Henderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENDicott 1-1763

Savings will always be important to the man who wants to look into the future with a feeling of security and personal independence!

Savers always welcome

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarnavimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Greetings and Best Wishes to the

Lithuanian People

ROBERT W. CHAMBERLIN

Candidate for

JUDGE

OF COMMON PLEAS COURT